

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Važne pogodbe o naših izseljencih v Nemčiji

Lani, na dan 15. decembra, so bile v Berlinu med našo državo in Nemčijo sklenjene tako imenovane

delavske konvencije (pogodbe), s katerimi se ureja socialni položaj deset in desettisočerih naših rudarjev

kakor seveda tudi drugih delavcev in zasebnih nameščencev, ki so šli v Nemčijo iskat kruha. Vse jugoslovensko časopisje je pozdravilo te pogodbe, vendar pa je bilo še treba do letos počakati, da so bile pogodbe z obeh strani potrjene in s tem veljavne.

Ko se je nedavno ob izletu naših Westfalcev v domovino podala v Beograd

posebna deputacija pod vodstvom znanega organizatorja g. Pavla Bolhe,

je pri vladi še posebno prosila za takojšnje potrditev lani sklenjenih pogodb, ker je to življenske važnosti za vse naše rudarje v Nemčiji. Vlada je v polni meri uvaževala to prošnjo in zastopnik zunanjega ministra dr. Kosta Kumanudi je predložil delavske konvencije v podpis Nj. Vel. kralju. Pretekli ponedeljek je nato v zunanjem ministrstvu na svečan način, kakor je to običajno pri važnih diplomatskih dejanjih, sledila

izmenjava potrdilnih listin o veljavnosti sklenjenih pogodb.

Protokol sta podpisala za našo državo minister dr. Kumanudi, za Nemčijo pa nemški poslanik dr. Koester.

Besedilo konvencije bo v kratkem objavljeno v uradnem glasilu, v «Službenih Novinah». Kako velike važnosti so te pogodbe za naše izseljence, bodo čitatelji izprevideli že iz naslednjih kratkih navedb:

Mnogi naši bedni rudarji so doslej morali v Nemčiji plačevati od svojih trdo prisluženih denarcev prispevek za zavarovanje, a če so se vrnili v domovino, na stara leta niso mogli uživati pripadajoče jim rente, ker izplačevanje iz Nemčije v tujino po nemškem zakonu ni bilo dovoljeno. Vsi ti reveži, ki so svoje najboljše moči pustili v nemških rudnikih, so torej starost v domovini preživljali bedno. Z novimi pogodbami je vse to pravično rešeno.

Naši rudarji, ki se bodo iz Nemčije povrnili domov, bodo v redu prejeli rento,

a ne samo to, izplačevala se jim bo tudi, če se bodo izselili iz Nemčije kam drugam, na primer v Francijo ali Holandsko.

Še važnejše pa so določbe, po katerih so našim delavcem v Nemčiji zavarovane vse njihove že pridobljene pravice in tudi vsa leta, ki so jih odslužili v eni ali drugi državi. Vzemimo: ako je bil rudar nekaj časa zavarovan v naši državi, potem v Nemčiji in nato morda zopet pri nas, se bodo skupno štela vsa leta in

bo končno prejel pripadajočo rento, čeprav bi morda v nobeni državi sam zase ne imel pravice do nje.

Zelo važne za naše ljudi so končno tudi določbe glede zaposlenja naših sezonskih poljskih delavcev v Nemčiji. Po novih pogodbah

nismo več vezani na kakšno omejeno število delavcev, ki bi jih letno smeli poslati na sezonsko delo,

marveč jih bomo po razmerah lahko poslali v Nemčijo tudi več. In naši sezonski delavci bodo zavarovani za primer nezgode ter bodo morebitne rente prejeli tudi v domovino.

Razen teh poglobitvenih določb so priključene konvencijam z Nemčijo še razne posebne določbe. Tako na primer o tem, da

bodo naši delavci v Nemčiji uživali enake brezposelne podpore kakor Nemci sami.

Novico o uveljavljenju delavskih pogodb bodo naši ljudje v Nemčiji gotovo sprejeli z največjim veseljem. Saj bo odslej premnogim izmed njih izpolnjena želja, da se bodo po gotovih letih lahko z družinami vračali v domovino, da tu preživijo svoj mir, deležni rente ali po domače rečeno: penziona, za katerega so odrajovali prispevke. Hvaležni morajo biti uvidevnosti obeh vlad, tako jugoslovnski kakor nemški in v marsičem

tudi pokojnemu dr. Gregorju Žerjavu,

ki je kot minister za socialno politiko v vedni skrbi za izseljence ustvaril prvo osnovo za pogajanja z Nemčijo. Ne smemo pa na koncu pozabiti zaslug

Zveze jugoslovenskih podpornih društev v Nemčiji ter njenih voditeljev

predvsem g. Pavla Bolhe, ki so že leta in leta neumorno delali na to, da imajo danes naši rojaki delavci v Nemčiji s konvencijami zagotovljena trdnjša tla svojega obstanka.

Za versko strpnost in slovansko bogoslužje

V nedeljo je bil v Splitu odkrit velik spomenik škofu Gregorju Ninskemu, ki je pred dobrimi 1000 leti vodil vztrajno borbo za ohranitev enotne hrvatske škofije in za slovansko bogoslužje v hrvatskih cerkvah. Boriti se je moral proti svojim tovarišem škofom, ki so bili sami tujci in so seveda pri papežu v Rimu tudi dosegli, da Gregor Ninski s svojimi upravičenimi zahtevami ni zmagal. Kaj se hoče, Rim je bil takrat vsemogočen, toda škofu Gregorju Ninskemu ostane med Jugoslovenci neminljiv časten spomin, da je cerkvene pravice svojega naroda branil z vso svojo odločno voljo.

Odkritje velikega častnega spomenika, ki ga je izdelal najslavnejši sodobni kipar Meštrović, je zatorej bilo krasno slavje narodne zavesti kakor tudi verske strpnosti. Kralja je zastopal knez Pavle, a poleg nštetihih odličnikov se je zbrala tudi visoka duhovščina. Svečane katoliške službe božje se je udeležil tudi dalmatinski pravoslavni metropolit dr. Hajdin, kar je vzbudilo splošno pozornost. Zagrebški nadškof dr. Ante Bauer je ob blagoslovitvi spomenika izpregovoril nekatere velepomembne besede, zaključujoč: «Ta spomenik naj bo pričča naše borbe v preteklosti in svetilnik za naše delo v bodočnosti. Spomenik naj bo branitelj visokih idej Gregorja Ninskega, kakor je naš vladar branitelj združene kraljevine. SHS.»

Z drugimi besedami: Nadškof dr. Bauer se je na izredno lep in primeren način izrazil za uvedbo slovanskega bogoslužja, ki naj bi bilo trden most k čim ožjemu zblizanju med katoliško in pravoslavno cerkvijo. To bo našemu narodu zagotovilo verski mir in vodilo k pravemu verskemu bratstvu jugoslovenskih državljanov.

Ali moremo kaj drugega želeti, kakor da bi lepim besedam prvaka med škofi v Jugoslaviji sledila tudi dejanja? Da, prav mi Slovenci lahko na svojo vest in poštenost želimo predvsem to, da se končajo vse verske zlorabe, ki so včasih bile že tako strašne kakor nikjer drugod na svetu. Ne bomo obnavljali spominov na agitacije s križem, na izpostavljanje Rešnjega telesa ob volitvah, na hujskarije s prižnic in v spovednicah; to smo že preboleli. Vendar se tudi še po 6. januarju marsikod vršijo grde zlorabe cerkve in duhovniškega dostojanstva. Še se marsikateremu vidi potrebno, da javno dela reklamo za brezversko «Domovino» in druge poštene, izvrstne slovenske liste; še se dogaja, da nekateri ločijo Slovence v «katoliške» može in drugačne, da si slednji morda še bolj pošteni kristjani kakor samohvalni katoličani. Še je marsikaj gnilega pri nas in zato ravno Slovenci lahko od srca želimo, da bi se vendar enkrat umirile verske in plemenske nestrpnosti v vsej Jugoslaviji.

Članom in poverjenikom Vodnikove družbe

Knjige Vodnikove družbe za leto 1930. so v tisku; nekatere so že dotiskane in se nahajajo v rokah knjigoveza. V teku meseca oktobra bodo vse knjige gotove in v začetku meseca novembra jih družbina uprava prične razpošiljati gg. poverjenikom, oziroma članom.

Zadnji čas je torej za vse, ki hočejo še letos pristopiti k družbi in dobiti knjige, ki jih izda družba za leto 1930.

Pozivamo vse, ki se zanimajo za slovensko lepo knjigo, da pristopijo nemudoma k Vodnikovi družbi, ki izroči letos izredno lep knjižni

dar svojim članom.

Posebno zanimiva in krasna bo letos «Vodnikova pratika», ki bo imela poleg raznovrsne pestre in zanimive vsebine tudi slike v bakrotisku. Bo to koledar, kakršen doslej še ni izšel na slovanskem jugu!

Pisatelj Juš Kozak je znan kot eden najboljših pripovednikov. Njegova povest «Lectov grad», ki ji je prvotno dal ime «Blatni grad», je umotvor, ki bo med čitajočim občinstvom vzbudil največjo pozornost in živo zanimanje. Dejanje te povesti se vrši na Dolenjskem. Kraji in ljudje so orisani tako mojstrsko, dejanje se razvija tako naravno, jezik je tako lep, da lahko prištevamo «Lectov grad» med najboljša dela, kar jih je napisalo umetniško pero Juša Kozaka.

Povest iz meščanskega življenja «Zgrešeni cilji» je napisal Slavko Savinšek, ki si je v zadnjih letih s svojimi spisi pridobil že ugledno ime med našimi pripovedniki. Povest je vzeta iz ljubljanskega življenja. Pisana je živahno, mojstrsko. Ljubljanskega življenja. Pisana je živahno. Poedini prizori so napisani tako mojstrsko, da se ti zdi, kakor da bi stale nastopajoče osebe žive pred teboj. Zlasti lepo je opisana avtomobilska dirka. To je prizor, poln življenja in se napetost stopnjuje od trenutka do trenutka.

Kot četrta knjiga izide II. zvezek dr. Lahovega zgodovinskega dela «V borbi za Jugoslavijo». V tej knjigi opisuje dr. Lah zgodovinske dogodke tik pred osvoboditvijo in ob prevratu samem. Doraščajoči rod, pa tudi vsi oni, ki so te dogodke sami doživeli, a so jim v spominu že obledeli, bodo to knjigo čitali z resničnim zanimanjem, zlasti, ker je pisana s plamtečo domovinsko ljubeznijo ter živo, neomajno vero v veliko bodočnost ujedinjene domovine.

Vsak član torej dobi 4 prekrasne knjige za letnih 20 Din. Pričakovati bi bilo, da ne bo narodno mislečega in naprednega Slovenca, ki bi ne bil član Vodnikove družbe, a vendar jih je še mnogo, ki še niso v okrilju te družbe, na katero smo Slovenci lahko upravičeno ponosni.

Tem velja naš poziv! Zato pozivamo vnovič vse narodno misleče Slovence in Slovenke, naj te zadnje tedne pristopijo k družbi.

Članarino 20 Din sprejema vsak poverjenik. Ljubljanci se lahko vpišejo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, zunanji pa lahko pošljejo članarino naravnost na Vodnikovo družbo v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

Gg. poverjenike, ki se doslej še niso odzvali družbinemu pozivu, prosimo, naj nemudoma pobero letnino pri članih in pošljejo nabiralne pole.

Za tem je še bivši radičevcevec Jalžabetić napadal poslovanje banke in izjavil, da je ravnateljstvo banke podpiralo svoje prijatelje v škodo zadružništva in kmetov. Dr. Kožulj je zahteval, naj se objavijo imena vseh dolžnikov in upnikov, da bodo delničarji zvedeli za pravo stanje banke.

Predsednik Predavec je menil, naj posebna anketa delničarjev preišče poslovanje banke ali pa to preiskavo prepusti likvidacijskemu odboru. Zagovarjal je likvidacijo, da bi se ne oškodovali vlagatelji ter po možnosti delničarji. Kdor smatra, da so se vršile nerednosti, naj to prijavi sodišču, da se krivci kaznujejo.

Iz računov je razvidno, da bo izgubljen velik del delniške glavnice. Predlog o likvidaciji banke je bil sprejet soglasno. Pravo stanje banke še ni znano in bo likvidacijski odbor o tem poročal na novem izrednem občnem zboru 12. t. m. Do takrat se bo morda že tudi pokazalo, v koliko drže očitki in kaj je predvsem zakrivilo nesrečo tega denarnega zavoda. Tragično je pri stvari tudi to, da so prav tisti krogi, ki so svoječasno najhuje mrcvarili nesrečo Slavenske banke, danes sami zabredli v nezgodo.

Nova šola

Če pravimo «Nova šola», ne mislimo morda kakega novega šolskega poslopja. V mislih imamo nove šolske postave, ki bodo v kratkem izdane. S temi postavami, ki bodo veljale za vso našo državo, bo postala šola res nova. Če se bo novi šolski zakon povsod obnesel, je vprašanje prihodnosti. Pray je, da imamo za vso državo enoten šolski zakon tudi za osnovno šolstvo, ali kakor je podoba, bo novi zakon le preveč prikrojen po razmerah in potrebah južnih krajev, kjer je osnovno šolstvo še v prvem začetku razvoja. Izvajati pa se prav težko dá tak zakon, po katerem bi bilo vse učenje že natančno predpisano, ker je treba upoštevati krajevne razmere, potrebe, običaje in navade, ki so kaj različne po krajih in deželah. Tudi po novem bo obstojala osemletna šolska dolžnost od 7. do 15. leta, kar smo mi že prej imeli od 6. do 14. leta. Za pouk iz splošnih predmetov so določena prva štiri leta. To bo vsekakor

Težkoče Hrvatske kmetске zadružne banke

Znana Hrvatska kmetška zadružna banka v Zagrebu, ki je v radičevskih rokah, je prišla v denarne težave. Na izrednem občnem zboru, ki je bil v nedeljo, je prišlo do hudih sporov. Razen bivših radičevskih poslancev se je udeležilo zbora tudi mnogo svoječasnih pristašev Radičeve stranke, ki so pozneje stranko zapustili. Že takoj v začetku zborovanja je prišlo do izgredov, ker so nekateri delničarji ugovarjali, da bi imela bivša radičevska poslanca dr. Košutić in dr. Krnjević pravico glasovanja s pooblastilom.

Vodil je zbor podpredsednik Gajer, ki je javil, da je ravnateljstvo banke sklenilo predlagati likvidacijo in izvolitev likvidacijskega odbora.

Prvi govornik k temu predlogu, Marinčić iz Zagreba, je ostro kritiziral poslovanje bivšega predsednika poslanca Predavca in mu je očital nakup posestva grofa Festetića v Čakovcu od

delniške družbe «Slavonije» za 50 milijonov dinarjev, češ, da se je to zgodilo tako, da je banka s tem izgubila ugled v gospodarskem svetu, kar je zelo škodovalo zavodu. Dalje je očital, da so nekateri trgovci dobili ogromna posojila pri banki, ne da bi dali kritje. Predsedniku Predavcu je očital, da je prejemal 6000 Din mesečne plače, ki mu po zakonu ni pripadala. Nadalje mu je očital, da je bil dolžan banki 800.000 Din, za kar so se mu najprej računale obresti po 16 do 18 odstotkov. Pozneje so mu bile na seji ravnateljstva obresti znižane na 12 odstotkov ter se je razlika vpisala Predavcu v dobro. Govornik očita Predavcu tudi, da je brez sklepa ravnateljstva ustanovil podružnico v Mostarju in da je to veljalo zavod 400.000 Din. Navajal je govornik še druge očitke in zahteval, da se krivci poloma banke pokličejo pred sodišče.

Anton Stražar:

Francoska ljubica

Povest izza francoskih časov.

(Dalje.)

«Kar pri nas ostani! Če si ti rešil Francoza, gotovo ti bo tudi on sedaj pomagal», je govoril Zajec.

Matevže je sklenil ostati kar pri Zajcu, dokler se kaj ne preokrene.

V.

Na veliki ponedeljek v letu 1811, ko se je Marjanca vračala proti domu; spremljala je namreč nekaj časa Ludovika, so jo iznenada napadli rokovnjači; bil je pri njih tudi Peter. Pretresljive klice dekleta je k sreči čul Matevže...

Iz strahu pred rokovnjači in Petrovim maščevanjem se je Matevže Drobež zadržal skoro celo zimo pri Zajcu. Kajpak takole podnevi je iz raznih skrivališč prav skrbno opazoval, kakšni ljudje hodijo okoli soseda Grmovja. Le parkrat je videl berača Peteršiljčka, pa še dva druga prav odurna krepka možaka. Takoj ob pričetku postnih dni in še enkrat pozneje so skušali francoski žandarji ujeti Petra; po obakrat jim jo je upihal.

Ker pa potem skoro nihče več ni videl Petra, se je vse to začelo nekako pozabljati; tudi Matevže je postal nekam bolj pogumen in je znova začel hoditi po svojih starih potih. Samo to je gledal, da ponoči ni kolovratil sem in tja.

Bil je cvetni teden in prav toplo je bilo, ko sta se kakor slučajno sešla v Podpeči v Pavličevi gostilni z beračem Peteršiljčkom. Ta ni pil sam pri veliki mizi; poleg je bil tudi Grmarjev Peter in še dva druga dedca, prav ista, ki ju je pozimi včasih videl pri Grmarju. Poleg teh pivcev so bili tudi razni popotniki, ki so se krepčali, da se pozneje odpeljejo dalje s cesarsko pošto proti Ljubljani.

Zelo neljubo je bilo Matevžetu to snidenje; pa tudi četvorici ni bilo prijetno. Hitro so izpili, plačali in odšli. Ko so odšli, se je zmužnil tudi Matevže iz gostilne, da vidi, kam bodo šli ti njegovi smrtni sovražniki. Videl jih je, da so hodili za poštnim mlinom in za vodo Radomljo proti Praprečam.

Matevže se je vrnil v gostilno; prav čmeren je bil in začel se je tolažiti z vinom in premišljevati: Zakaj neki so ti odšli po tako ovinkastih potih? Namesto da bi šli po Dunajski cesti po potih? Namesto da bi šli po Dunajski cesti po Črnem grabnu, so krenili po stranskih potih. Bog ve, kakšne namere imajo.

Osobito tako sovražni Petrov pogled ga je skrbel.

Nameraval je iti proti Raholčam, pa se je premislil. Ko je zapregel poštiljon Bolant konje, da pelje pošto proti Štajerskem, je tudi on sedel k njemu in se odpeljal po Črnem grabnu.

Ko se je tako vozil s poštiljonom, so se ustavili kakor običajno v Blagovici.

Ni se malo začudil Matevže, ko je zagledal zoprnega Peteršiljčka. Segel si je v lase in začel premišljati, od kod neki se je vzel ta rokovnjaški volhun.

Hitro je smuknil v gostilni v kamrico, da se mu skrije. Ko je znova peljal poštiljon dalje, je tudi on nadaljeval vožnjo, a pri Zajcu je izstopil.

*

Pod gradiško vasjo v «Zavici», kjer se stekata skupaj potoka Drtišca in Radomlja, so se ustavili Grmarjev Peter, berač Peteršiljček in ostala dva pajdaša. Usedli so se na mejo k robu gozda. Peter je jezno pljunil na tla in izpregovoril:

«Prijatelji, kamor se ganemo, povsod nas zaseduje vražj. Drobež. Volk se prežene, kača se ubije, ali tega človeka ne bomo spravili v kraj! Kaj pravite!?»

«Bodi brez skrbi, Peter!» izpregovori eden teh dveh tovarišev. «Kdor se je meni zameril in mi obležal v želodcu, ta ni dolgo hodil po svojih nogah! Ti, Peteršiljček, pojdi zdaj po Črnem grabnu, pa dobro vohaj, kje se bo ustavil naš sovražnik. Kadar ga iztakneš, veš, kje boš nas iskal! Pa hoditi moraš hitro, ne smeš izgubiti tudi ene minute!»

Možaki so se še malo posvetovali, kako in kaj morajo ukreniti, potem pa so se razšli. Peteršiljček jo je krenil sam na levo čez Kurnik, Trnovo in Krašnjo. Peter in njegova pajdaša pa so odšli skozi gozdnato pot po gradiških brdih proti moravški plati. Na koncu Krašnje je berač Peteršiljčka došel neki voznik; lažnivi berač je prosil voznika, naj ga vzame k sebi na voz, češ, da silno težko hodi. Tako se je Peteršiljček udobno peljal. Malo pred Gornjimi Lokami pa je voznika došla cesarska pošta. Veliko veselje je obšlo Peteršiljčka, ko je videl, da se pri poštiljonu pelje tudi Matevže.

premalno, ker razmeroma le malo otrok doseže ta cilj v štirih letih. Druga štiri leta naj se otroci že pripravljajo za prihodnji poklic, na deželi za kmetijstvo, v mestih in trgih za obrt in trgovino. Verjetno je, da se v južnih krajih posveti večina kmetijskih otrok kmetijstvu, a nikakor ne pri nas. Lahko s trdi, da se dobra polovica kmetijskih otrok posveti raznim rokodelstvom in drugim poklicem, četudi so sinovi in hčerke kmetov. Tem pač ne bo to znanje dosti koristilo in bi zadostovalo, če bi se v osnovni šoli gojila sadjereja in vrtnarstvo, kakor sta se doslej, ker ta panoga pride vsem v prid, četudi niso veliki kmetje, samo če imajo majhen vrtiček. Pa še nekaj. Kdo pa naj uči kmetijstvo na osnovnih šolah? V prejšnjih časih so bili na večini šol le učitelji, in ti večinoma iz kmetijskih slojev, ki so že iz mladih let viseli na kmetijstvu in z njim živeli. Dandanes je teh malo. Pretežno imamo učiteljice, ki so po rodu večinoma iz meščanskih slojev. Te se bodo težko vživjele v kmetijstvo! A tudi učiteljev je zelo mnogo iz meščanstva in le redki so, ki se oprimejo kmetijstva, ko pridejo na deželo. Tedaj tudi v tem oziru se bo moralo marsikaj predugaciti, če bomo hoteli na deželi prilagoditi osnovno šolo kmetijskim potrebam, kolikor je pač mogoče v osnovni šoli.

Gotovo je prav, da se že v osnovni šoli predočujeta otrokom važnost in velik pomen kmetijstva ter se vceplja v mlada srca ljubezen do domače zemlje in tako budi tudi domovinski čut. Vendar izučeni in izurjeni kmetov osnovna šola tudi s temi predpisi ne bo dala, kakor jih ni do sedaj. Kdor bo hotel postati izurjen kmetovalec, ta bo moral tudi odslej posečati kmetijske šole in tečaje, za katere pa otroci v tej starosti še niso zreli.

Občine, posebno kmetijske, bodo po tem zakonu precej prizadete. Ne glede na vzdrževanje šolskega poslopja, ki mora odgovarjati vsem sredstvenim predpisom, kar je popolnoma prav, bodo morale občine skrbeti tudi za učiteljska stanovanja in kurjavo. To je res, učitelj, učiteljica mora imeti primerno stanovanje, kar je velika težava na deželi. Da naj tu občina poseže vmes, oziroma preskrbi

stanovanje, če ga ni dobiti, je prav, a proti primerni odškodnini. Učitelji dandanes dobe stanarino kakor drugi uradniki in ti morajo plačevati stanovanje. Isto velja za kurjavo. Za naše kraje in razmere to nikakor ni prikladno in bi pri ljudstvu šolo in učiteljstvo bolj osovražilo kakor priljubilo. Da morajo biti šolska poslopja primerna in odgovarjati res šolskim potrebam, je jasno. V velikih krajih, posebno tu pri nas, imajo tudi že take šole, ki so v ponos kraju. Dosti pa je še krajev, kjer so šolske zgradbe slabe. V takih krajih bodo morali skrbeti, da pridejo do primernih poslopij. To pa ne gre tako lahko. Šola, večrazredna, velja danes takoj milijon. Kje ga hoče vzeti revna kmetijska občina brez industrije in večjih podjetij? Kjer so taka podjetja, je lahko, ker ona nosijo glavno breme. Vzemimo Senovo, kjer so pravkar dogradili krasno šolsko palačo. Če bi ne bilo rudnika, bi najbrže še dolgo služila svojemu namenu stara učilnica. Napačno bi bilo pritiskati občine z zaprtjem šole. Na ta način ljudstva ne pridobiš za šolo. Treba je priskočiti takim občinam s primernim posojilom na pomoč, ki se naj odplačuje v majhnih obrokih.

Upati je, da bo novi zakon v marsičem upošteval težak položaj naše kmetijske občine in vsaj v praksi dopuščal, da šola ne postane osovraženo breme, kar bi bilo silno škodljivo za splošni napredek. **Star učitelj.**

Politični pregled

Pretekli teden je bilo

zaključeno zasedanje Društva narodov v Ženevi,

ki je izvršilo celo vrsto velikih zadev ter bilo eno najpomembnejših tekem desetletnega obstoja Društva narodov. Najvažnejši je bil vsekakor predlog velikega francoskega državnika Brianda za sklicanje konference držav, ki bi bile pripravljene stopiti v **Zvezo evropskih držav** in uresničiti ta davni sen prijateljev človeškega napredka in osiguranja trajnega miru. Gotovo pa bo preteklo še

mного Save, preden bo ta velika ideja uresničena, vendar je sedaj položen prvi temelj njenega razvoja.

Važna je bila tudi ustanovitev odbora za izdelavo načrta, kako finančno podpreti državo, ki bo napadena brez lastne krivde od strani kake druge države, dočim se razprava o razorožitvi kar ni mogla premakniti z mrtvega tira.

Zelo važen dogodek je

podpis sporazuma med Anglijo in Rusijo,

ki ureja celo vrsto spornih vprašanj med tema dvema velikima državama. Pogajanja so se pričela na pobudo Anglije, ki je bila to pot sploh nenavadno popustljiva. Plod tega sporazuma bo skorajšnja obnovitev diplomatskih odnošajev med obema državama in sklenitev trgovinske pogodbe, ki bo omogočila Rusiji prihod težko pričakovanega angleškega kapitala, Angliji pa otvoritev ruskega trga, ki ga angleška industrija tako zelo pogreša.

Rusi pa se ne pogajajo samo z Londonom, ampak tudi s papežem,

ki bi rad na ta način preprečil nadaljevanje

preganjanja katoličanov v Rusiji,

kjer so boljševiki še vedno vse prej kakor veri in cerkvenim ustanovam naklonjeni. Pogajanja gredo bolj počasi izpod rok, ker so sovjetski mogotci zelo nepopustljivi ter ne marajo odstopiti od svojega načela, da je vera opij narodov.

V bratski Češkoslovaški so slavili te dni zelo slovesno

100letnico smrti sv. Vavla.

Proslava je bila obče narodna. Grenka kaplja v splošno narodno veselje je bila le spletarska poteza čeških klerikalcev, ki so kar na lepem izzvali vladno krizo ter prisilili češkoslovaško vlado, da je razpisala

novе volitve, ki se bodo vršile 27. oktobra.

Klerikalce so pri tem vodili razni nagibi, predvsem pa želja po omajanju postojank pravih državoljubnih Čehoslovakov, ki so nastopili v bran države proti veleizdajalski

Ker se je postiljon dostikrat ustavljal, je dospel Peteršiljček popred v Blagovico kakor pa Drobež.

V Blagovici se je voznik ustavil, pa tudi Peteršiljček je izstopil, čakajoč Drobeža, ki se je dobre pol ure pozneje pripeljal za njim.

Ko se je znova Drobež peljal dalje, je počasi odšel za njim tudi Peteršiljček...

V Št. Ožbaldu se ni upal iti skozi vas, kajti bil je od zadnjega dogodka preslabo zaznamovan, ker je vohunil za Petra. Krenil je proti Golčajski planoti, kjer so pastirji pasli drobnico; tamkaj je poklical enega od njih:

«Fante, ali greš oprezovat do Zajca v Št. Ožbald, če se je tamkaj ustavil Matevže? Na, tu imaš četrtak (firar)! Če pa boš še kaj slišal, kar bo on govoril tamkaj, mi boš tudi povedal, pa boš dobil lahko še eno cvancgarco. To je toliko, kolikor ves mesec zaslužiš. Hodi torej hitro, fante!»

Pastir je hitro odšel, a Peteršiljček se ulegel na mehki cvetoči resovec in zaspal.

Iz sladkega spanca je berača čez kaki dve uri prebudil pastir. Sedla sta in Peteršiljček je zvedel od njega:

«Peteršiljček, veš, tebi slaba prede. Kmalu bodo prišli tisti Francozje, pa bodo poslali v malho tebe in tistega Grmarjevega Petra. To sem slišal na svoja ušesa. Ti zalezuješ Drobeža, a on tebe. Ne bi ti povedal vsega, pa saj jaz tudi z rokovnjači držim. To so pravi ljudje; marsikatero cvancgarco sem že dobil od njih!»

«Tudi jaz ti dam kar dve, prijatelj. Na, tu jih imaš!»

Pastir je kar zazijal nad takim plačilom in se lepo zahvaljeval:

«No, no, ti si pa res človek! Le oglasi se še pri meni. Vedno ti bom storil, kar si boš želel. Pozdravi v mojem imenu tudi Grmarjevega Petra!»

Peteršiljček je pograbil palico in odšel hitrih korakov, da čimprej pride do Petra in njegovih pajdašev z važno novico.

Kuštravi pastir, krepek dvajsetletni fante, pa se je zasukal veselo po peti in zavriskal, da je odmevalo iz griča v grič. Bil je vesel take nagrade; prav imenitno se bo na veliki ponedeljek zabaval v gostilnah v Blagovici in zamakal pirhe.

*

Po Dunajski cesti v Črnem grabnu je kar mrgolelo raznih tujih ljudi: rokovnjačev, avstrijskih agentov, pa francoskih vojakov in žandarjev. Vsi ti so drug drugega zalezovali in preganjali.

Zelo malo je torej bilo takih ljudi, ki bi bili resnični prijatelji Francoza, toda med temi sta bila Zajc pa Matevže. Ko so se vršili ti dogodki, je Matevže zahajal skoraj sleherni večer k Zajcu ali pa se je pri njem zadržal kar po cele dni.

V takih nemirnih časih je prišla velika noč v letu 1811.

Ko sta prišla na veliko soboto skupno domov od procesije vstajenja Zajc in Matevže ter sedla zunaj hiše na klop, je menil gospodar:

«Skoro tako razburkano veliko noč imamo, kakor je bila ob Kristusovi smrti. Tudi takrat je vrelo in kipelo na vseh koncih in krajih. Po našem Črnem grabnu se klatijo že več let malopridni ljudje, tako da se človek

ne more skoro že nikamor prikazati iz svoje hiše. To je sedaj dobro, da Francozje rokovmahve lovijo in jim strižejo peroti.»

«Če jih Francozje ne bodo spravili v kraj, ne vem, kaj bo. Pa upajmo, da jih bodo. Najhujše pa je to, ker so še naši domačini poleg in so zvesti pomagači sodrge. Baš prav, da pride na praznični ponedeljek po piruhe Ludovik, kakor mi je rekel davi. Marsikaj se bomo pogovorili. Poprej ne bom imel mirnega spanja, dokler ne bomo ulovili Petra in berača Peteršiljčka.»

Nadaljnji njun pogovor je prekinil prihod neznanega tujca, ki je imel preko ramen malo culico, a v roki debelo palico. Po zunanosti ni bil nič kaj prijazen; bil je star okoli petdeset let, pa ves obraščen po licu, a preko čela je imel brazgotino.

V primorskem narečju je zaprosil, če bi se mogel ustaviti pri Zajcu za velikonočne praznike. Kar bo snedel in ležišče rad plača, samo da bo v miru ta dva dni. Povedal je tudi, da je strojarski pomočnik in da je na popotovanju.

«Kar lahko ostanete, prijatelj, postrežbe vam ne bomo nič računali. Mi smo še stare sorte ljudje.»

Tujec je sedel poleg njiju. Kajpak so imeli sedaj vse drugačne pogovore. Pogovarjali so se tako do večera, ko jih je prišla Marjanca klicat k večerji.

*

Kmalu po opoldnevu na praznični ponedeljek je prišel k Zajcu po piruhe francoski Ludovik, kakor so mu splošno rekli. Vse prehitro so minevale ure očetu Zajcu in njegovl

politiki nekaterih klerikalnih voditeljev, kakor je bil n. pr. dr. Tuka, ki je radi obtožbe veleizdaje že dolge mesece v zaporu in se sedaj njegova zadeva obravnava pred sodiščem v Bratislavi.

Pri naših sosedih Avstrijih so napovedovali za nedeljo velik sejem. Priredili so ga člani desničarskih nacionalističnih bojnih organizacij, katere vodijo bivši avstrijski generali in polkovniki. Ker so bili ti generali prav zgovorni in so

naznanjali svetu, da bodo pometli s socialisti ter obnovili staro Avstrijo

z vsem črnozoltim sijajem, je svet gledal na vse te prireditve s precejšnjo pozornostjo. Njihovi neprijatelji socialisti pa so se kar pripravili, da bi se udarili z njimi na nož. Do tega k sreči ni prišlo, ker se je umaknil bivši kancelar dr. Streeruwitz, ki je bil dober gospodar, a slab politik napram desničarskim razgrajajem. Novi kancelar dr. Schober pa je odločnejši mož in ne pozna šale, kakor so poskusili avstrijski socialisti in komunisti. Mož je koj prvi dan nastopil tako ostro, da je minila bojne organizacije volja razgrajanja in da so se zadovoljili kar s sv. mašo na polju in poslušanjem govorov svojih generalov.

Naša država je v zunanji politiki

dosegla lep uspeh z uspešnim zaključkom pirotske konference,

na kateri je bila kljub vsem zločinskim poskusom makedonstvujušičih sklenjena in podpisana pogodba o prometu dvolastnikov na jugoslovensko-bolgarski meji.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

GOSTA IN REDKA SETEV PŠENICE.

Za dosego boljših uspehov se danes močno priporoča bolj redka setev pšenice in drugih žit. Razne novejšje izkušnje pričajo o tem. Vendar bi bilo preuranjeno, splošno priporočati redko setev. Merodajne so pri tem vprašanju krijevne razmere, čas setve in drugi pogoji. Danes se lahko

trdi, da se dá po mnogih krajih z običajno setvijo prav tako dobre uspehe doseči kakor z redko setvijo. Na kmetiji sploh nimamo in ne moremo imeti točnih predpisov, ker so pridelovalne razmere in pogoji po raznih krajih preveč različni. Resnica pa je, da se dá po raznih legah večje uspehe doseči z redko setvijo.

Če nimamo zemljišča v vlažni legi ali če imamo težko zemljo in vlažno podnebje, potem je boljše, če sejemo pšenico bolj na redko; ravno tako tam, kjer nam pšenica rada plega. Ob prej navedenih razmerah se pšenica bolj obraste in potrebuje že zaradi tega posamezna rastlina več prostora. V suhih legah je pa položaj nasproten. Tukaj manjka pogojev, da bi se žita bolj obrastla in zato je dosedaj običajna setev bolj na mestu.

Gledati je pri tem pa tudi na čas setve. Zgodnejša setev bodi v obče bolj redka, kakor je pozna setev. Pozna setev se po navadi tako dobro ne obraste. Sicer je pa stvar vsakega posameznega poljedelca, da zasleduje taka vprašanja in da na podlagi svojih izkušenj pogodi, kako na gosto, oziroma na redko mu najbolj kaže sejati pšenico. Kdor nima v tem še nobene prave sodbe, si lahko pomaga s poskusi na ta način, da obseje del zemljišča bolj na redko, ostali prostor pa po navadi. Taki poskusi nas v par letih prepričajo, kako nam je postopati.

Končno je pa od posebnih lastnosti posameznih sort zavisto, kako na široko jih je sejati. Nekatero pšenično vrsto se bolj obnašajo, druge manj in to je tudi vpoštevat.

Vobče lahko trdimo, da dobe na veleposestvih, kjer je bolj redka setev vpeljana, več pridelka kakor naši mali posestniki. To je pa pripisati v precejšnji meri tudi setvi s sejalnimi stroji, ki imajo velike prednosti, tako da bi jih morali zaradi zboljšanja pridelkov povsod vpeljati, tudi po naših večjih maloposestvih. Taki stroji se v kratkem izplačajo. Z njimi se dá tudi gostota setve najlažje uravnati.

NEOMEJENA ODDAJA TELET.

Če pomislimo, koliko telet in kako lepih in mnogo obetajočih živali se odda vsako leto mesarju, po drugi strani pa, koliko slabih telet se leto za letom priveže in redi za plemenske svrhe, moramo priti do zaključka, da se godi naši živinoreji velika škoda in da ni nič čudnega, če se

vzlic vpeljanim dragocenim plemenjakom ne ganimemo z mesta. Kaj pa pomaga dober plemenjak, če tiramo njegov zarod pod nož?! In tako se mu pri nas dejansko godi. V tem hlevu se ubija mali živinorejec s prirejo teleta, od katerega ni dosti pričakovati, dočim oddaja njegov sosed najlepša teleta v mesnico, ker nima prostora za nje ali mu pa krme primanjkuje. Ali ni to velika škoda za našo živinorejo? Na ta način trpi živinoreja po vaseh, po okrajih in vsi deželi. In kdo je temu nedostatku kriv? Krivo je pomanjkanje vsake tozadevne organizacije ali še bolj točno povedano, krivo je pomanjkljivo delo tozadevnih organizacij. Danes se prodajajo teleta povsem samovoljno, brez vsake kontrole in brez vsake omejitve. Težko je sicer segati predaleč v zasebne pravice posameznika, toda č e je to v javnem interesu naše živinoreje, se da tudi v takih vprašanih nekaj storiti, da bo živinoreja bolj uspešna.

Če hočemo z našo živinorejo napredovati, je treba na vsak način tudi na to gledati in delati, da začnemo teleta, dobljena po dobrih plemenjakih in dobrih molznicah odbirati in ohranjovati za rejo. Veliko dobrega bodo v tem pogledu lahko storile živinorejske zadruga, naj se že imenujejo tako ali tako. Potrebno je povsod, da dobimo nadzorstvo nad plemenskimi kravami in teleti in da skrbimo, da se teleta od dobrih staršev puste za pleme. Če jih ni mogoče doma vzrežati, je poiskati pripravnega drugega živinorejca, da prevzame teleta. Slednjič bo pa skrbeti tudi pri nas, da dobimo posebna vzrejališča (pepinjere), v katerih se bo mlada plemenska goved lahko odgajala. Take pepinjere bi se lahko ustanovile na državnih ali v oblastnih kmetijah, če se ne najdejo zasebna podjetja za take namene. Tudi kmetje naših kmetijskih šol bi se lahko s tem pečale, kar bi prav ugodno vplivalo tudi na poklicno vzgojo učencev.

Če se danes iz enodnevnih piščet umetno vzgajajo kure, bi se tudi za lepa sesna teleta v starosti 4 tednov, ki se oddajajo v mesnico, lahko ukrenilo, da pridejo v posebna vzrejališča, kjer bi se jih umetno z napajanjem vzgajalo do plemenske porabnosti. Namesto, da kupujemo za drag denar na tujem vzgojene živali, dajmo jih raje doma vzrežati in skrbeti z nakupom pripravnih sesnih telet, da se ne zgube po mesnicah, kakor se to danes godi. —

ženi. Najbolj zadovoljna pa sta bila Marjanca in Ludovik. Da pa je bila zabava še bolj popolna, je skrbel Matevže Drobež, ki je bil po dolgem času zopet dobre volje.

Prav z mrakom se je poslovil prijazni Francoz; z njim je odšla tudi Marjanca, da ga nekoliko pospremi.

Matevže je postal zelo nemiren, ko sta odšla srečna mlada človeka; kar ni mu bilo obstanke, dobrih deset minut zatem je odšel za njima. Seveda ne iz radovednosti, kaj se bosta pogovarjala, temveč, da bo v pomoč, če bi se slučajno kaj pokazali rokovnjači pod vodstvom Petrovim.

Zelo previdno jima je sledil in ju ni izpustil iz oči. Malo pred Blagovco sta se zaljubljenca poslovila in Marjanca je hitela proti domu.

Za grmovjem ob desni strani ceste ji je sledil skrbni Matevže. Zdajci pa je deklet pretrseljivo kriknilo in začelo klicati na pomoč. Matevže je prebledel, pa takoj se mu je vrnila preudarnost in z veliko naglico se je splazil proti Marjanci.

Videl je kmalu, kaj se je zgodilo. Marjanca so napadli štirje moški in jo hitro tirali proti Golčaju. Med njimi je bil tudi Grmarjev Peter.

Ko je Matevže zasledoval napadalce, se je naenkrat pojavil pri njih tudi Peteršiljček. Naenkrat so se ustavili in Matevže je prav razločno čul Petra, ki je govoril:

«Peteršiljček, dobro si opravil! Lepo plačilo dobiš, sedaj pa hitro opravj še drugo, a okrog polnoči se oglasi pri nas!»

Matevžetu je bilo sedaj jasno: To je vse delo Peteršiljkovo! Tega mora sedaj ugrabiti, pa bo rešena tudi Marjanca!

Čisto po mačje tiho mu je sledil; ko si je bil gotov, da je varen, je planil k njemu, ga pograbil za vrat, zavihtel nad njim nož in mu zagrozil:

«Hodi pred menoj, kamor ti ukažem, sicer ti takoj porinem nož v tvoje ničvredno srce!»

Kot mali otrok ubogljivo je šel Peteršiljček prd Drobežem. Prav hitro sta stopala proti Zajcu.

VI.

Še pred polnočjo tistega dne so v skrivališču zajeli Petra, njegove pajdaše in rešili Marjanco...

Komaj dober četrt ure po napadu je že Zajc dirjal z vozičkom po veliki cesti, da dohiti Ludovika. Došel ga je še pred Krašnjo.

Mladi Francoz je sedel k očancu in še hitreje sta dirjala proti Lukovici.

Že tekom desetih minut je bilo z vojaško naglico opravljenih pet žandarjev. Kakor bi jim gorelo pod nogami, so dirjali nazaj.

Samo pri Zajcu so se za hip ustavili, se nekoliko okrepcali, a nato odšli. Četca se je pomnožila za troje možakov, Matevžeta in Zajca, a s seboj so tirali tudi ujetnika Peteršiljčka kot kažipot.

Hodili so že no uro, ko jim je nenadoma hotel Peteršiljček pobegniti; toda pograbili so ga kar naenkrat trije žandarji.

«Peterešiljček, Peteršiljček, iz te žerjavice ne boš ušel! Preveliko grmado hudobij si na-

pravil! Le kar mirno hodi z nami! Ali ti morda ni všeč naša družba, kaj?»

Šli so dalje, a sedaj so vsi z vso skrbnostjo pazili na lokavega Peteršiljčka.

Tako so prišli na malo gozdnato planoto. Mesec je baš pokukal izza oblakov in obsvetil ta kraj; na gozdnatem vrhuncu je bila mala planota, ne večja v obsegu kakor dobrih sto korakov na dolžino in nekaj čez trideset na širjavo. V ospredju na severno stran je stala lesena kočja, a okrog in okrog so rasli orjaški brest.

Iz kočje je svetlikala luč in v tem skrivališču so bili Peter, njegovi pajdaši in ujeta Marjanca.

Čisto tiho so se splazili h kočji Ludovik in njegovi oboroženi tovariši, a Zajec, Matevže in Peteršiljček so ostali kakih dvajset korakov zadaj.

Po kratkem hrupu, počili sta tudi dve puški, so Francozje privedli do teh treh Petra, njegove tovariše in Marjanico. Dva izmed rokovnjačev sta bila obstreljena.

Matevže je zavriskal od samega veselja kakor mlad fant.

«Zapomni si Peteršiljček,» je dejal Matevže, «ti si meni jamo kopal, pa si sam vanjo padel!»

Odšli so navzdol s planote proti cesti po kolovozni gozdnati poti. Sove in drugi močni ptiči so preplašeno forfotali nad njihovimi glavami...

Marijanca in Ludovik sta šla vsa srečna skupaj; pridružil se jima je tudi Matevže. Ma-

(Dalje prih.)

Šramel Maks

Konces. zobotehnik

304

naznanja cenjenemu občinstvu, da je otvoril 1. oktobra svoj moderno urejeni zobni ateje v Ljubljani, Aleksandrova c. 5. II.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili te dni v valutah:

- 1 dolar za 56'25 do 56'45 Din;
- dne 1. t. m. v devizah:
- 1 dolar za 56'59 do 56'79 Din;
- 100 francoskih frankov za 221'79 do 223'79 Din;
- 100 italijanskih lir za 296'28 do 298'28 Din;
- 100 nemških mark za 1352'75 do 1355'75 Din;
- 100 avstrijskih šilingov za 797'73 do 800'73 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 167'93 do 168'73 Din;
- 100 madžarskih pengov za 989'90 do 992'89 Din.

Sejmi

- 4. oktobra: Žalec, Jurklošter, Turnišče.
- 5. oktobra: Hodoš.
- 7. oktobra: Gornji Logatec, Jesenica na Gorenjskem, Slovenjgradec, Slivnica.
- 8. oktobra: Begunje pri Cerknici, Rakičan.
- 10. oktobra: Sodražica, Rajhenburg
- 11. oktobra: Radeče pri Zidanem mostu.
- 12. oktobra: Semič, Poljčane, Teharje.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Žitne cene se drže dalje na nizkem stanju in ni izključeno, da bodo spričo ugodne letošnje letine še dalje oslabele. Zlasti velik bo letos pridelek turščice. Na ljubljanski blagovni borzi so ponujali 1. t. m. (postavljeno na slovensko postajo): pšenico, baško, po 240 do 242'50 Din; rž po 215 Din, turščico po 210 do 212'50 Din; ječmen po 205 do 207'50 Din; oves po 210 do 212'50 Din.

HMELJ. V Savinjski dolini ni posebne kupčije tudi ne po nizkih cenah. V Zatcu (Češkoslovaška) so se cene malo dvignile in se tamošnje blago hitro prodaja. Trguje se hmelj po 8 do 24 Din za kilogram. Pri nas so cene okrog 5 Din za kilogram.

ŽIVINA. Na zadnjem mariborskem živinskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli debeli 9'50 do 10 Din, plemenski 8 do 8'50 Din, biki za klanje 7 do 8'50 Din, krave za klanje 7 do 8 Din, plemenske 6 do 6'50 Din, molzne in breje 6'50 do 7'50 Din, mlada živina 7 do 11 Din. Za izvoz v Avstrijo je bilo prodanih 25, v Italijo pa 21 glav. Mesne cene: volovsko meso II. 12 do 20, telečje I. 20 do 25, sveže svinjsko 15 do 27'50 Din.

Kratke vesti

— **Kuncerjski tečaj v Laškem** bo 6. t. m. ob devetih dopoldne v dvorani hotela Savinja z naslednjim sporedom: 1.) Pozdravni nagovor in pomen tečaja (vodja tečaja g. Kuntara Vilko). 2.) Kunčje pasme (tajnik odseka za rejo kunccev g. Inkret Alfonz). 3.) Anatomija kunca in razne bolezni (živnozdravnik g. dr. Jerina). 4.) Negovanje angorskega kunca pomladi, poleti jeseni in pozimi (Kuntara Vilko, rejec plemenskih angorskih kunccev). Nato ogled raznih volnenih izdelkov angorskega kunca in kuncereje g. Kuntare. 5.) Skupni obed (pripravljen iz mesa angorskega kunca). Med obedom godba. 6.) Po obedu praktično predavanje o raznih potrebnih opravilih in o načinu pridobivanja volne od angorskih kunccev (predava g. Kuntara). Po končanem tečaju prijateljski razgovori ob zvokih domače godbe, nato odhod k vlakom. Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se prijavi na podpisani naslov. Kdor se želi udeležiti obeda, naj priloži 10 Din. Tečaj sam je brezplačen. — **Kuntara**, rejec angorskih kunccev, Laško.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. V nedeljo zjutraj je umrla na domu v visoki starosti 87 let bivša dolgoletna županja in mati sedanjega župana gospa Eleonora Puppisova. Pokojnica, rodom iz bratske Češke, je bila gotovo najbolj spoštovana gospa v občini, in to po vsej pravici. Malo je rodbin v bližini, katerim bi ne bila krstna ali birmska botra. Mirna, tiha in skromna je živela samo za druge. Stevilni hudi udarci v življenju je niso zlomili, pač pa so ji dajali moč in jo utrjevali v trdni veri, da človek ne živi samo zase, ampak za svojo rodbino in svoje bližnje. Pri njej nikdar ni znala levica, kar je dala desnica. Le v hvaležnih sreih podpirancev in v večni knjigi so vpisana njena dobra dela. Počivaj v miru, zlato srce Puppisove mame! Preostalim najiskrenejše sožalje! — V nedeljo 6. t. m. ob treh popoldne tombola pred Sokolskim domom.

RAČNA. Poljske pridelke smo večinoma spravili. Letos se je vsega precej pridelalo. Bilo je mnogo krompirja, istotako zelja. Od sadja je bilo največ češpelj in sliv. V zadnjem dopisu smo poročali, da bo precej otave, toda v tem oziru smo se zmotili. Med tem časom je došlo mnogo kobilic, ki so jo v nekaterih krajih precej pokončale. Dežja ni bilo skoro tri tedne — V zadnjem času letajo nad nami zrakoplovi. V torek 17. septembra je šlo nad nami kar devet zrakoplovov skupaj.

TRŠKA GORA. Trgatev na Dolenjskem se bo pričela te dni. Lastniki vinogradov na Trški gori bodo imeli letos po količini majj pridelka kakor lani, zato pa bo kakovost boljša. V strških vinskih gorah bo pridelek zaradi hudih nalivov in neviht v juniju malenkosten. Boljše izglede imajo lastniki vinogradov v odseku Rumanje vasi pri Straži na levem bregu Krke.

TREBELNO. (Smrtna kosa.) Bancerle, tako smo imenovali po domače našega Toneta Debeveca, je odšel za vedno od nas. Neusmiljena, zločesta roka je v pozni nočni uri 27. septembra uničila življenje možu, katerega ni poznala samo naša soseska, slovel je naš Tone tudi preko neštetihih dolenskih gričih in far, kjer je imel povsod svoje dobre prijatelje. Še pristen stari dolenski očanec, z neizogibno čedro med zobmi in s polnim mehkom dobre volje je bil Debevec izviren tip, dobričina, ki je kljub nezgodam, saj ga je življenje bičalo s posebno trdovratnostjo, ohranil svoj humor in s svojim dovtipom razdril marsikatero brihtno in učeno. V mladih letih je prepotoval daljne dežele in s svojo izredno razumnostjo se je pričel raznim spretnostim, katere je pridno uporabljal doma in s tem pomagal svojim sosedom. Vešč vsakemu rokodelstvu, dasi brez javnega pisma, se ni ustrašil še tako kočljivega posla, katerega ne bi dovršeno izdelal. Odložil si sedaj, Tone, svojo lovsko puško, ki ti je bila zvesta tovarišica v življenju; oklenil si se je bil kakor drage ljubice ali žene, z njo si se odtegnil v težkih urah hrupnemu svetu, da si potem v gozdni samoti utrnil pridržano solzo za svojo pokojno ženo in otročičem, katerega ti je ugrabila usoda pred leti na tako tragičen način. Zlato jesensko solnce medli danes nad tvojo vinsko gorico v Jerengi, pokojen in hladen mir veje med trsjem, kjer se je še nedavno glasila prešerna Bancerlova zdravička. V levem spominu boš ostal vsem, ki so te bliže poznali.

MURSKA SOBOTA. Osnovna šola v Murski Soboti je velika revica. Obiskujejo jo tudi učenci deške in učenke dekliške obrtne šole, učenci dvorazredne gremijalne šole, razen tega pa še vojaki. Prvi razred osnovne šole se letos zaradi pomanjkanja učnih prostorov ni mogel otvoriti. Izmed 522 vpisanih 100 prvošolcev ni dobilo strehe. Prosветna uprava je naprosila evangeličansko cerkveno občino, da ji da prostore evangeličanske šole na razpolago. Evangeličanska občina se je sprva upirala. Končno pa so njeni odborniki vendar uvideli, kako škoda bi bila, če bi ostalo

100 učencev brez pouka. Usmilili so se in se je 27. septembra otvoril prvi razred. Iz velikega porasta mladine se vidi, kako potrebno je novo šolsko poslopje v Murski Soboti.

JESENICE. (Smrtna kosa.) Umrla je po kratki bolezni šletna Milena Ravnikova, hčerka zaslužnega sokolskega in narodnega delavca g. Janka Ravnika. Kakor njeni starši in sestra je bila tudi mala Milena marljiva Sokolica in izvrstna pevka. Predzadnje sredo popoldne se je vršil na jeseniško pokopališče pogreb, katerega sta se udeležili tudi sokolska deca in šolska mladina. Mladina je nosila mnogo vencev in šopkov. Neutolažljivim staršem, ki so pred leti na tragičen način izgubili edinega sina, naše iskreno sožalje, mali Mileni pa bodi ohranjen lep spomin!

DOMAČE NOVOSTI

PLAČAJTE NAROČNINO!

Napočil je čas, ko se morate spomniti, da je treba še plačati naročnino za «Domovino». Jesen je tu, večje delo je opravljeno, zato naj sedaj vsakdo poravnava obveznosti, ki jih ima. V to svrhu smo na vse naročnike, ki še kaj dolgujejo na naročnini, razposlali položnice. Idite z njimi na pošto in plačajte nemudoma znesek, za katerega Vas uprava lista terja. Vi radi čitate, a zavedajte se tudi, da se brez denarnih sredstev ne more natisniti nobena knjiga in ne more izhajati tudi noben časopis. Zato vsakdo poravnaj naročnino za prišlo leto «Domovino»!

Upravništvo «Domovine».

* **Kongres narodnega delavstva v Kranju.** V nedeljo 6. t. m. se bodo zbrali narodno zavedni delavci in delavke v Kranju, da manifestirajo za svoje pravice. Ta dan priredi Narodna strokovna zveza kongres narodnega delavstva v dvorani Narodnega doma v Kranju. Za kongres je predviden naslednji spored: v soboto 5. t. m. popoldne ob 5. v Narodnem domu delegatsko zborovanje, katerega se udeležijo delegati vseh podružnic NSZ. Po zborovanju istotam skupna večerja in pozdravni večer. V nedeljo zjutraj sprejem gostov na kolodvoru. Od 8. do 9. bo svirala priznana železničarska godba «Sloga» iz Ljubljane pred kolodvorom. Ob 9. po prihodu vseh vlakov se bo formiral spreved s kolesarji, godbo in prapori na čelu in bo šel po mestu do mestne hiše, kjer bodo pozdravi došlih gostov. Po pozdravih pojde spreved do Narodnega doma, kjer bo ob 10. kongres narodnega delavstva. Po kongresu skupni obed v Narodnem domu in delavski kuhinji na Podrtini. Po obedu ogledovanje starodavnega mesta. Ob 3. popoldne ljudska veselica v Narodnem domu. Za kongres se vršijo velike priprave in se je nadejati, da se zbere na kongresu veliko število zavednega delavstva.

* **Ustanovitev Zveze jugoslovenskih gasilskih društev.** V Brčkem se je te dni vršila skupščina Zveze gasilskih društev Bosne in Hercegovine. Gasilsko zvezo v Ljubljani je zastopal drugi podpredsednik g. Musek. Na konferenci zastopnikov vseh gasilskih organizacij, ki je sledila skupščini, je bil storjen sklep, naj bi se ustanovila gasilska zveza za vso našo državo. Posebnemu odboru je bila poverjena naloga, da izvrši za ustanovitev potrebne priprave. Ustanovna skupščina se bo vršila v Zagrebu 8. decembra letos.

* **Naši izseljenci.** Po podatkih izseljenskega komisarijata v Zagrebu se je iz naše kraljevine izselilo v prekomorske dežele leta 1928. 27.789 oseb, to je 187 oseb manj kakor leta 1927. Največ izseljencev (7484) je šlo v Argentino, kjer je sedaj nad 100.000 naših državljanov. V Kanado, kjer je sedaj približno 35.000 naših emigrantov, se je lansko leto izselilo 5925 oseb, v Zedinjene države Severne Amerike pa 4796. Naših emigrantov je v Zedinjenih državah nad 60.000. V Urugvaj se je izselilo 1892 naših ljudi, v Chile 375, v Brazilijo pa 500 oseb. V Avstralijo jih je šlo 436, v New Zealand 130, Južno Afriko 90, v Mehiko, Bolivijo in Peru približno 50. Iz Slovenije sta se izselili

3102 osebi, največ v Kanado in Zedinjene države. V evropske države se je lani izselilo 12.538 oseb, in sicer v Francijo 1728, v Grčijo 1470, v Rumunijo 1383, v Belgijo 1380, v Turčijo 1369, v Avstrijo 980, v Nemčijo 534, v Luksemburg 467, v Bolgarijo 366, na Madžarsko 358, v Italijo 219. Po statistiki izseljenskega komisarijata so naši emigranti poslali lani v domovino 18.696.592 dolarjev. V povojni dobi se je izselilo naših ljudi okroglo 136.000, vrnilo pa se je 71.000 oseb.

* **Vinska letina v okolici Kostanjevice.** Ugodno septembrsko vreme je pospešilo zorenje grozdja v tako obilni meri, da so razne vrste, kakor portugalka, burgundec, rulandec in žlahtnina že popolnoma zrele. Izredno napreduje letos tudi žametna črnina (kavščina), pa tudi kraljevina je tako okusna, da je upati na prav izvrstno kvaliteto. Trgatev se bo splošno pričela okoli 10. oktobra.

* **Kmetijska razstava za novomeški okraj** bo 12., 13. in 14. oktobra na kmetijski šoli na Grmu. Kmetovalci iz novomeškega okraja se pozivajo, da v kolikor mogoče velikem številu razstavijo svoje poljske, vinogradniške, sadjarske in vrtno pridelke. Natančne informacije se dobe pri vseh županstvih.

* **V Ameriki umrla najstarejša Slovenka.** V Calumetu v Zedinjenih državah je nedavno umrla Katarina Žalec v starosti 91 let. Rodom je bila iz Vinice na Belokranjskem. Njen sin Pavel Žalec jo je iz starega kraja vzel k sebi pred 15 leti. Bila je menda najstarejša Slovenka v Ameriki.

* **Ponarejeni dvodinarski novci.** V Mostarju so izsledili v prometu ponarejene dvodinarske novce, ki se znatno razlikujejo od pravih. Vliti so iz zmesi aluminija z neko drugo kovino ter so spretno poniklani.

* **Beda v Prekmurju.** Prekmurški delavci so raztreseni po Nemčiji, Franciji in Slavoniji. Daleč od doma si morajo iskati kruha. Prihodnje leto bo njih dotok v inozemstvo še večji. Takrat bo odšlo samo v Nemčijo 6000 delavcev. V Francijo bi jih lahko odšlo do 10.000, toda ekspoziura dela v Murski Soboti jih bo pod pogoj, kakršni so tam letos, odposlala mogoče samo 5000. Zakaj vro Prekmurci tako v inozemstvo? Drugega izhoda nimajo režeči. V Jugoslaviji so zelo slabo plačani; samo 12 do 14 Din dobijo dnevno. V Franciji na primer se jim godi mnogo boljše. Tam zaslužijo nekateri 24 do 25 frankov na dan. 60 % je takih, ki imajo sijajno preskrbo: trikrat na dan dobijo meso s prikuho in z vinom. 40 % pa je takih, ki služijo pri slabih gospodarjih. Ti jih izkoriščajo, da komaj vzdržujejo. Prekmurci so v splošnem zelo dobri delavci. Šef ekspoziature borze dela v Murski Soboti g. Kerec namerava pri upravnem odboru in Ljubljani posredovati za prekmursko delavstvo. Prosil bo, naj mu delavska centrala v Parizu in Francosko generalno društvo za imigrante v Zagrebu predložita preko pristojnih mest vsako leto točen prepis pogodbe in naslov delodajalca, kakor to dela nemški delavski urad. K slabim delodajalcem se prekmurški delavci ne bodo več pošiljali.

* **Redek jubilej.** Pretekli teden je slavila gospa Nežika Verstovškova v Mariboru v krogu svojih sorodnikov, obitelji Kavčič, Šetine in Ogorovc, svojo 70letnico. Jubilatka je še kljub svojim sedmim križem čila in zdrava ter se je na domači slavnosti prav prijetno zabavala, ko so ji nazdravljali in govorili lepe napitnice. Rodom je jubilatka iz Pavlove vasi pri Pišecah. Prijubljene Dodi, kakor jo imenujejo njeni sorodniki in bližnji znanci, želimo še več križev v zdravju in zadovoljnosti!

* **Radičevski «Slobodni glas» prenehal izhajati.** Te dni je prenehal izhajati radičevski dnevnik v Zagrebu «Slobodni glas».

* **Zakon o živinoreji.** V ministrstvu za kmetijstvo je bil dokončan zakon o živinoreji. Zakon je izgotovila ista komisija, ki je sestavila nedavno uzakonjeni zakon o pospeševanju kmetijstva. Najvažnejše določbe se nanašajo na določanje in izbiranje najboljših pasem za posamezne kraje naše države. V tem pogledu bodo merodajni predvsem

lokalni činitelji in oziri in se bodo dobavljale take pasme, ki najbolj ustrezajo podnebnim in ostalim razmeram dotičnega kraja. Zakon predvideva nadalje posebne fondе za podpiranje živinoreje in sredstva, ki se naj stekajo v te svrhe.

* **Gasilstvo kočevskega sodnega okraja.** Nedavno se je vršila glavna skupščina gasilske zveze za kočevski sodni okraj. Na skupščino je prišlo 24 delegatov kočevskih prostovoljnih gasilskih društev. Skupščino je otvoril predsednik zveze g. dr. Hans Arko, ki je obširno poročal o zvezinem delu v preteklem letu. Na prvi skupščini je pristopilo k zvezi 19 društev, kesneje pa še 8. Nanovo ustanovljenih je bilo 6 društev, tako da šteje zveza sedaj 32 včlanjenih prostovoljnih gasilskih društev s 1135 člani.

* **Smrt prekmurskega rojaka v rudniku blizu Boljevca.** Pri rudniški nesreči blizu Boljevca (Srbija) je našel smrt sin gosp. Ivana Perša, veleposestnika v Domanjševcih.

* **Prva slana v Poljanski dolini.** Dne 25. septembra so imeli v Poljanski dolini letos prvo slano. Vsaj za pol meseca je prežgodaj, da bi bila pospravljena ajda, ki je prav bogato kazala. Ker ni bilo megle, je padla le v nižini doline. Še tu ne povsod enako, nekod huje, da je bilo pošteno belo, drugod zopet manj. V krajih, kjer je bila prav huda, je ajda dozorela in jo bo treba takoj požeti. Seveda bo nje kakovost veliko slabša.

* **Tragična smrt.** Minuli teden se je pripetila nesreča, ki je zahtevala človeško življenje. Na njivi pri kozolcu poleg Dijaškega doma sta kopala zakonca Jože in Fanika Robič krompir. Ko sta bila gotova s kopanjem, sta začela krompir spravljati na voz. Nekako ob pol 6. je odšla Francka v bližnjo hišo, da bi vzela kanglico za mleko, ker je tja mleko stalno donasala. «Ti pa naloži ta čas in spelji počasi krompir domov», je naročevala. Ženica pa se je kasneje premislila in je prišla s kanglico zopet k vozu, baš ko je mož že ves krompir naložil na voz. V voz so bile vprežene krave. Francka se je bila pripravila, da se povzpne na voz. Kanglico je dala na vrh, nato pa stopila na kolesnico. V tistem hipu so krave potegnile, kar je ženico spravilo iz ravnotežja, da je padla na hrbet pod voz. Voz je šel z vso težo preko starke, ki je kratko nato izdihnila.

* **Nagle smrti je umrl sluga rudniškega konzuma v Trbovljah g. Jurij Mastnak.** Že nekaj dni je tožil, da ga boli glava. Ker je bil v službi zelo vesten, ga je njegov šef naravnost silil, naj vzame bolniški dopis. Po par dneh se je zopet vrnil v službo. Ko je šel te dni v svoje stanovanje, mu je naenkrat postalo slabo in se je zrušil na tla. Odpeljali so ga v bolnico, kjer je po par urah umrl. Pokojnik je bil doma v Javorju pri Celju. V Trbovlje je prišel kot preprost kmečki fant, vendar narodno zelo zaveden. Bil je član Sokola in pevskega društva «Zvon». Bil je v službi izredno marljiv. Pomladi se je nameraval povrniti, ali kruta smrt je pretrgala njegovo namero. Bil je šele 30 let star. Dobremu mladeniču časten in trajen spomin!

* **Nepojasnjena smrtna nesreča.** Ko je šel eno zadnjih noči progovni čuvaj na dolenski progi Franc Pavlica na ogled proge, je nalletel med dvema tiroma ob Hradeckega vasi moško postavo, ležečo vso v krvi. Ves prestrašen se je Pavlica sklonil in začul prtajeno hropenje. Istočasno je zagledal v svitu svetiljke mlako krvi. Ker na tleh ležeči moški še ni bil popolnoma onesveščen, ga je vprašal, kdo je? Ranjenec mu je odgovoril, da je Adolf Hudnik, uslužben kot pisarniška moč v kurilnici na glavnem kolodvoru. Čuvaj, ki je prihodnji trenutek ugotovil, da manjka ranjencu leva roka, je odhitel urnih korakov na poljansko stražnico, odkoder so telefonirali po rešilni avto. Ta je prispel že nekaj trenutkov za tem na mesto nesreče ter odpeljal ranjenca v splošno bolnico. 28letnega Hudnika so v bolnici takoj operirali, vendar je ostal po operaciji nezavesten, na kar je

umrl zaradi izgube krvi. Kako se je nesreča pripetila, ni popolnoma pojasnjeno. Adolf Hudnik je imel navado hoditi domov po bližnjici po progi. Na progi pa ga je brčkone pograbil dolenski vlak, ki ga je potegnil podse, mu strl levo roko, na kar ga je vrglo kraj proge. V polzavesti je Hudnik nato plezal dalje in slednjič obležal med tiroma. Bil je že skoro tik domače hiše v Hradeckega vasi, ki stoji pod progjo. Nesrečni mladenič, čigar žalostna usoda je pretresla ne samo njegove prijatelje in znance, marveč vso okolico, je bil agilen član Sokola L., kjer se je posebno pridno udeleževal kot godbenik.

* **Požar v Gornji Kungoti.** V ponedeljek je nastal požar pri posestniku Ivanu Lukaveckem v Gornji Kungoti. Kungoški gasilci so bili pridno na delu, ki je pa bilo otežkočeno zaradi pomankanja vode.

* **Strašna avtomobilska nesreča na Krasu.** Te dni proti večeru je podrl avtomobil, prihajajoč iz Sežane, cestno zatvornico v bližini Opčin in se zaletel v tovorni vlak. Dve osebi sta obležali mrtvi, šest je bilo težko ranjenih. Mrtva sta tržaški krčmar Anton Flego in mornar Ivan Flego, med težko ranjenimi sta bila mornar Roman Tel in njegova žena, 20letna Antonija Miccolli, ki sta se šele tistega dne poročila. Ranjence so spravili v tržaško bolnico, kjer je novoporočenka podlegla poškodbam.

* **Samomor priljubljenega mladeniča.** Te dni se je po zagorski dolini raznesla žalostna vest, da si je na Lokah vzel življenje 23letni Friderik Kovač, sin trgovke gospe Marije Kovačeve. Žalostna smrt mladeniča je bila posebno presenetljiva zaradi tega, ker so vsi sosedje vedeli, da se je fantu po skoro enoletnem čakanju uresničila želja, da bo sprejet kot godbenik opere v Ljubljani in da je nameraval ta dan tudi odpotovati na to mesto. Kovač je dovršil nekaj razredov realke in ker je bil strastno vnet za godbo, je vstopil v vojaško godbeno šolo v Vršču, ki jo je dovršil z najboljšim uspehom. Pri vojaški godbi je služboval v Negotinu, Veliki Kikindi in v Beogradu. Med vojaškim službovanjem se je nalezal malarije in ta bolezen, ki ga je hudo mučila, je najbrže tudi bila vzrok, da si je vzel življenje. Že pred letom dni je bil bolan prišel domov. Prav na dan, ko bi moral nastopiti zaželjeno službo, si je pognal kroglo v glavo in bil takoj mrtev. Prebivalstvo obžaluje nesrečno usodo vzornega mladeniča ter sočustvuje z roditelji, katerim je kruta usoda prizadela nov težak udarec, ko še niso preboleli lanske nesreče hčerke edinke.

* **Smrtna posledica avtomobilske nesreče.** Pred nekaj dnevi se je vračal 41letni zidar Jurij Žagar na svojem kolesu po glavni državni cesti proti Žalcu. Nenadoma se mu je zaletel od zadaj v kolo neki avtomobil in ga podrl na tla. Žagar, ki se je s kolesom pobral in začutil težke bolečine v glavi in v notranjosti telesa, je počasi nadaljeval pot proti domu v Vrbje pri Žalcu. Prišedši domov se je takoj vlegel in padel v nezavest. Šele zjutraj se je Žagar za nekaj hipov prebudil iz omedlevice in prosil ženo, naj ga čim prej spravi v celjsko bolnico. Kljub vsej zdravniški pomoči pa je Žagar podlegel dobljenim poškodbam.

* **Vagon mu je odrezal roko.** Te dni se je pri premikanju tovornega vagona na železniški postaji v Grobelnem primerila huda nesreča. 30letni železniški premikač Ivan Kosernik, doma iz Rogatca, bi bil moral ustaviti prazen tovorni vagon z malo železniško zavoro, tako imenovano coklo. V trenutku, ko je položil zavoro na tir pred premikajočim se vagonom, pa je zavora spodrsnila s tračnic in kolo vagona je šlo premikaču čez podlehtje desne roke. Z zlomljeno in razmesarjeno desnico je premikač pol nezavesten obležal poleg tira. Prvo pomoč je ponesrečencu nudil postajenačelnik, ki mu je obvezal roko, na kar je bil Kosernik s popoldanskim vlakom ob pol 16. prepeljan v Celje, kjer je bil sprejet v bolnico. Danes se je izvršila operacija in ponesrečencu so, žal, morali amputirati desno roko tik pod komolčnim sklenom. Nesrečni Kosernik ima šele osem let

Advokat

Slavko Pretnar

je otvoril pisarno v Metliki v poslopju, kjer se nahaja sodišče. 303

službe in ga čaka kot invalida le skromna nezgodna renta.

* **Samomor kmečkega fanta.** Pri Sv. Petru niže Maribora si je kmečki mladenič 26letni Franjo Likovec, sin uglednega posestnika iz Trčove, z lovsko puško prestrelil srce. Bil je takoj mrtev. Vzrok obupnega koraka je nesrečna ljubezen do nekega manj premožnega dekleta, katero so mu sorodniki baje branili.

* **Zastrupljenje z gobami.** Te dni so se zastrupili z gobami otroci rodbine Ader v Laznici pri Limbušu in so jih morali prepeljati v bolnico, kjer so sedaj že izven nevarnosti. Otroci so v gozdu našli mušnice in misleči, da so užitne gobe, so si napravili ogenj in si jih spekli.

* **Železna cev ga je usmrtila.** Mladega, komaj dvajsetletnega delavca Karla Medveška iz Leskovca pri Rajhenburgu, zaposlenega pri podjetju Dukič v Trbovljah, je pri polaganju proge zadela železna cev v zatilnik tako močno, da je obležal siromak na mestu mrtev.

* **Smrt obupanca.** V Dravi se je utopil viničar mestne občine v Brebrovniku Josip Križan. Mož je bil zadnje čase nekam zmeden in se je že pred leti hotel utopiti v neki mlaki, ki pa je bila preplitva.

* **Zopet požar v tovarni Remec na Duplicl.** Komaj pred kratkem je gorelo v tovarni Remec na Duplicl pri Kamniku. Takrat so sumili, da so zažgali otroci. V nedeljo zvečer so opazili, da se zopet vali dim iz objektov omenjene tovarne. Gorele so late, katerih je bilo precej, nekoliko proč od kraja, kjer je gorelo pred kratkem. Poklicani so bili takoj gasilci gasilnega društva Šmarca-Duplica, ki so ogenj kmalu lokalizirali in rešili tovarno velike katastrofe. Na mesto požara je prihitelo tudi gasilno društvo iz Radomelj in stopilo v akcijo. Požar je bil lokaliziran v dobri uri, na kar so odšli gasilci domov. Na pogorišču je ostala še samo gasilska straža.

* **Zagoneten uboj.** Nedavno je razburil prebivalstvo Čuznje vasi pri Trebelnem dogodek, ki se je odigral ponoči na koncu imenovane vasi. Tamkaj je bil ponoči napaden 76letni posestnik Anton Debevec, po domače Bancerle, znan tudi kot dober viničar. Imenovani je ležal pobit s kolom na poti tik pred vasjo. Na glavi je imel od udarcev več ran in na mnogih mestih prebito lobanjo. Kdo bi starega moža, ki je bil cenjen in uvažen v vsej okolici, napadel, je neznano. Ljudje, ki so našli ubitega Debeveca, so o dogodku takoj obvestili orožniško postajo. Pokojni Debevec je bil znan po vsej okolici kot vedno dobro razpoložen možak. Bil je tudi lovec in je kot tak prišel v najrazličnejše družbe. Veljal je za moža poštenjaka in je bil kot duhovit mož.

* **Pogumna sobarica ujela vlomilca.** Ko je sobarica generalnega ravnatelja KID g. Noota na Jesenicah zvečer hotela pospraviti salon za goste, je opazila najprej, da so nekam izginile cvetlice z oken, in ko je stopila v salon, je izza okenskih zaves planil neki možki, skočil skozi okno ter jo v največjem diru ubral proti bližnjemu gozdu. Pogumna sobarica Vilma Špegličeva je skočila za njim in ga kmalu dohitela. Z vso močjo ga je zgrabila za suknjič in klicala sosedo na pomoč. Še pravočasno sta dva pridržala sumljivega gosta in pozvala orožnike. Zasačeni možak je pri zasliševanju zatrjeval, da ni imel slabih namenov, temveč da si je hotel kot človek brez posla in strehe poiskati prenočišče, a je namesto v hlev zašel v salon. Ta izgovor seveda ne drži, ker prvič še ni bilo tako temno, da bi mogel hlev zamenjati s salonom, drugič pa je pri iskanju prenočišča skrbno odstranil z okna cvetlice ter se v salonu skrival za zaveso. Tu je očividno hotel počakati na ugodno priliko, da bi odnesel, kar bi mu prišlo pod roko. Trdil je tudi, da išče že dalje časa dela po Gorenjskem. Sumljivi vasovalec je neki Jereb, doma iz litijske okolice. Orožniki so mnenja, da jim je prišel v pest podjeten stanovanjski vlomilec, ki je bil baje že 19krat kaznovan in je najbrž udeležen pri zadnjih vlomih na Gorenjskem, zlasti v okolici Begunj. Pri možaku, ki je star že nad 50 let, so našli tudi cerkven prt, ki je bil ukraden v Begunjah. Orožniki so Jereba spravili v sodne zapore v Radovljico.

Poslano.

Zaradi tehničnih ovir izide 1. številka XXXI. letnika «Zvončka», časopisa s podobami za slovensko mladino, v prvih dneh oktobra meseca, kar naj vsi dosedanja naročniki vzamejo na znanje. «Zvonček», ki ga je naša mladina tako vzljubila in ki se je v tridesetih letih udomačil v naših hišah in rodovinah, bo izhajal tudi v XXXI. letu svojega obstoja v obliki in obsegu kakor doslej. Vsaki drugi številki bo priložena umetniška priloga v večbarvnem tisku. List ostane naši mladini prijatelj, zabavnik, učitelj in vodnik. Glavna osnova mu bo tudi poslej nacionalna vzgoja našega mladega pokolenja v zmislu državnega in narodnega edinstva.

Naj mu ostanejo zvesti vsi dosedanja sodelavci in naročniki, vabimo pa v njih krog nove naročnike, da ne bo narodne hiše in šole brez «Zvončka».

Uprava je začasno v Učiteljski tiskarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Konzorcij in uredništvo «Zvončka».

* **Ubežni kaznenci.** Iz mariborske kaznilnice je pobegnil neki Latifović, rojen leta 1896. v Balovcu v Bosni. Obsojen je bil na dvajset let težke ječe zaradi umora. Iz kaznilnice v Lepoglavu pa sta ušla kaznenca Anton Vauček, rojen leta 1906. v Žableku pri Slovenski Bistrici, po poklicu tovarniški delavec, z zadnjim prebivališčem v Zagrebu (zaradi tatvine obsojen na dve leti in štiri mesece težke ječe), ter Nikola Rajković, rodом iz Karlovca (obsojen na 19 mesecev težke ječe).

* **S koso je desno roko odsekala** v Zgornjih Hočah Ana Kovačičeva 24letnemu Hinku Domadeniku. Zgodilo se je takole: V vinotoču Josipa Domadenika je med lastnikom in Kovačičevo nastal prepir, tekem katerega je razburjena ženska zagrabila za koso in zamahnila proti Josipu Domadeniku. Njegov sin Hinko pa je skočil vmes in dobil s koso tako silen udarec na desno roko, da mu je bila odsekana. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico. Končala se bo stvar pred sodiščem.

* **Pred goriške sodnike** sta bila pozvana 42letni stavbenik Josip Lazzari (prej Lazar) in babica Tereza Cenčič, ki imata na vesti smrt mlade Justine Goljevščekove. Lazzari je imel ž njo ljubavno razmerje in ko so se kazale posledice, jo je prisilil z grožnjami, da mora iti k babici. Nesrečna mladenka je šla k Cenčičevi, ki je storila z njo, kar ji je naročil Lazzari. Goljevščekova je kmalu nato umrla. Lazzari je bil obsojen na 5 let, Cenčičeva pa na 4 leta in 8 mesecev zapora.

* **Ponesrečen požig.** Dne 26. septembra zjutraj so opazili v šolskem poslopu v Škrbini na Krasu, da je bil ponoči v prvem nadstropju nekdo, ki je polil z bencinom klopi in mize in napeljal do okna dolgo vžigalno vrstico, ki je ugasnila, preden je ogenj segel do klopi. Zaradi tega poskusa požiga preganjajo sedaj neke domačine Slovence.

* **Tatinski poset v Markovcu.** Te dni so se oglasili neznan tatovi v hiši posetnika Antona Zabukovca v Markovcu pri Starem trgu. Obiskali so s hrambo za živila ter odnesli 3 hlebe belega kruha, 14 jajc, nekaj mesnine in druge malenkosti. Vzeli so iz nekega drugega prostora tudi 770 Din gotovine in možko obleko.

* **Morda so ga odvedli cigani.** V Svibnem pri Radečah ugibajo ljudje o zagonetnem izginotju 2 in pol leti starega Joška Podlesnika. Otrok je 20. septembra izginil izpred domače hiše in manjka od takrat za njim vsaka sled. Ker so se potepali v tistih dneh po tamošnji okolici cigani, sumijo starši in domačini, da so ga neopaženo odnesli s seboj. Zagonetni dogodek preiskujejo orožniki.

* **Drzen vlom v Mozlju.** V noči na 1. t. m. so se v smeri od Kočevja pripeljali z avtomobilom neznan ljudje v Mozelj, se ustavili sredi vasi pri pošti in se začeli potikati okrog hiše. Pregeljal pa jih je pes z močnim lajanjem. Vlomilci so krenili z avtom dalje in vlomili v Jonkejevo trgovino, vendar niso odnesli plena, ker ni bilo manufakture, na katero so bili očividno najbolj pohlepni. Poskusili so kmalu nato

svojo srečo v trgovini Alojzija Kreseta, ki jo vodi Ivan Kamenar. Ubili so izložbeno okno, pobrali vso manufakuro, jo odnesli okrog hiš mimo skednja na bližnjo pot, ki vodi v Spodnji Mozelj, ter jo tu naložili na avto. Svoje početje so vršili silno previdno. Orožniški komandir, narednik Hočevnar, ki stanuje v isti hiši, je sicer slišal pok šipe, vendar v domnevi, da zunaj vleče močna sapa, ni temu posvečal pozornosti. Orožniki so takoj uvedli zasledovanje za avtomobilom. Toda pot proti Črnomlju, po kateri je zdirjal avto, je močno šodrana in ne kaže zanesljivih sledi. Prav gotovo so vlomilci pobegnili skozi Stari trg in preko Kolpe na Hrvaško.

* **Nasilstva mladih podivjancev.** Celjska policija je prejela ovadbo, da sta te dni zvečer na okrajni cesti na Lavi pri Celju 24letni mizarški pomočnik Leopold F. in 22letni cinkarniški delavec Konrad K., oba stanujoča na Lavi, brez vsakega vzroka napadla 56letnega Hinka Lipovška iz Petrovč in ga pretepla. Obenem sta mu pokvarila dežnik. Grozila sta mu, da ga bosta ubila. Lipovšek ju je moral sredi ceste kleeše v povzdignjenimi rokami prositi, naj svoje grožnje ne izvršita. Končno se je Lipovšku posrečilo, da je podivjanima nasilnežema ušel in se skrnil pri nekem posestniku. Kmalu nato pa sta prišla po cesti ničesar hudega sluteča dva mlajša, okrog 16letna fanta, katera sta vinjena divjaka tudi napadla. Eden od fantičev je pravočasno ušel, dočim sta sirovi živini v človeški obleki drugega zgrabili in ga z udarci prisili, da je pokleknil sredi ceste in ju prosil milosti, obenem pa jima je moral podrobno opisati, odkod je in kam je namenjen. Ko sta se na dečkovem strahu dovolj nasitila, je F. še tako udaril fanta po glavi, da je v klečečem stanju odletel z vso silo v bližnjo ograjo. Ta prizor je opazovala žena bližnjega sosedu Gašperja K., ki je glasno obsodila zverinsko mučenje ubogega dečka. Tedaj pa se je popolnoma podivjani F. zapodil proti njej, hoteč jo napasti. Komaj mu je ušla v stanovanje, kjer se je zaklenila. F. pa je razbijal po vratih, hoteč vlomiti v sobo, obenem pa je divje preklinjal in psoval K.-ovo ženo z najostudnejšimi psovki, kar je morala poslušati številna, v tamkajšnjem okolišju prebivajoča šolska mladina. Oba divjaka naj prejmeta temeljito kaznen. Prav nič bi ne škodovalo enako z enakim.

* **Tatvina kolesa.** V Stari cerkvi je bilo ukradeno kolo trgovcu g. Francu Tchinklu. Kolo je pustil ob vratih pred prodajalno in skočil v trgovino, da postreže ljudem. To priliko je izrabil mlad fantalin, da je sunil kolo in jo z njim pobrisal neznanokam. Tatvino je trgovec zapazil nekaj minut za tem, vendar o tatu ni bilo več duha ne sluha. Trgovec si je sposodil pri sosedu kolo v divjem diru odpeljal po cesti proti Mali gori. Tat pa je usmeril svoj beg proti Ribnici, kakor je mogel trgovec doznati šele kasneje od ljudi, ki so videli mladega tatu na kolesu. Tat je mlad, jedva okrog 14 let star fantič.

* **Na meji prijet vlomilec.** V juniju in juliju se je klatil po Posavju v okolici Sevnice 26letni brezposelni rudar Josip Krevelj iz Dolnjega Leskovca. Drzno je plenil pri najrazličnejših posestnikih v času, ko so ljudje delali na polju. Kradel je vse, kar mu je prišlo pod roke. Najljubše so mu bile seveda dragocenosti in gotovina. V juniju je vlomil šestkrat, ne da bi ga oblast izsledila, v juliju je izvršil 2 vlomilski tatvini, pri nadaljnjih dveh poizkusih pa so ga kmetje pregnali in spoznali. Od takrat se ni več vračal v domačo vas, ampak je odšel v obmejne kraje, kjer se je pričel baviti tudi s tihotapstvom, kajti 5000 Din, ki jih je pridobil s tatvinami, mu je gotovo pošlo v času, ko se je skrival pred zasledovalci. Te dni so finančni organi prijeli pri 139. državnem mejniku sumljivega mladeniča, ki je brez dokumentov skušal prekorčiti mejo. Aretiranca so izročili mariborski policiji, ki je ugotovila, da gre za zasledovanega Josipa Krevlja, za katerim je izdalo celjsko sodišče tiralico. Krevelj je prav nevaren zlikovec, saj je celo za 15 Din napadel poštnega sela in ga ranil z nožem.

* **Sin očetu odsekalo glavo.** V občini Klokotovci pri Anatinu se je odigrala te dni krvava rod-

binska drama. Kmeta Petra Dumiča, ki je že 18 let predsedel po ječah, je s sekuro ubil njegov sin Luka. Stari Peter je bil strah in trepet vse občine. Na dan krvave drame se je z vozom pripeljal s sejma ter je zavozil na dvorišče, kjer je začel razsajati. Ženo, ki ga je hotela pomiriti, je vrgel na tla, tako da je nezavestna obležala. Potem je stopil v hišo, kjer je svojega starejšega sina udaril s steklenico po glavi. Mlajši sin je bratu priškočil na pomoč in videč nevarnost, v kateri se je nahajal brat, zagrabil sekuro in udaril ž njo očeta po glavi, z drugim zamahom pa mu je odsekjal glavo.

* **Drzen vlom v Ljubljani.** Uslužbenci trgovine z železnino Bogdana Žiliča na Dunajski cesti so ugotovili te dni pri prihodu v službo, da je bil izvršen tekem noči v trgovino drzen vlom. O dogodku so nemudoma obvestili šefa, ki se je po ogledu položaja obrnil na policijo. V trgovino sta prišla dva policijska agenta, ki sta ugotovila, da so bili na delu bržkone člani vlomilske tolpe, ki že nekaj časa gospodarji po Ljubljani, a se ji ne more priiti na sled. Storilci so nasilno odprli okno, vodeče v drvarnico v hiši stanujočega trgovskega sotrudnika, uslužbenega pri Žiliču, Ivana Plestenjaka. To okno je obrnjeno na dvorišče Figovčeve gostilne. Storilci so zlezli skozi okno v notranost hiše in nadalje po stopnicah v pritličje, kjer se nahaja trgovina. Tamkaj so nasiloma odprli s pomočjo raznega orodja vhodna vrata. V trgovini so odprli več predalov, kjer se nahaja najrazličnejša železnina. Prebrskali so vse ter si nabrali veliko množino železnega orodja, najbrže takega, ki ga bodo potrebovali ter uspešno rabili tudi pri vlomih, ki so si jih zamislili v bodoče. Pustili pa niso v miru tudi blagajne, ki so jo odprli s pomočjo kladiva. Pobrli so iz nje okrog 1000 Din drobiza. Vlomilci pa tudi tedaj še niso mirovali. Z ostrimi kleščami, ki so jih našli v trgovini, so odščipnili zapah na vratih skladišča, nakar so se podali v prvo nadstropje. Pobrli so tamkaj večjo množino finega orodja, nakar so se odločili, da pobegnejo. Ker pa se niso hoteli splaziti skozi okna v pritličju, so si pomagali drugače. Pričrtili so na okno skladišča štiri metre dolgo žico, nakar so se po tej spustili na Figovčevo dvorišče in izginili v temo.

* **Zasačeni tihotapci.** Drage so vžigalice in ni čudno, če si poželiš cenejši bencinski vžigalnik, za katerega pa potrebuješ zopet vžigalne kamenčke. Pa tudi ti so dragi, če moraš plačati takso. Pa so ti prišli neki Ljubljancani na misel, spraviti v promet par sto tisoč takih kamenčkov, ki bi prišli v državo za hrbtom carinskih oblastev. Idejo so tudi izvedli in kamenčki so se že nahajali v Ljubljani. Pričelo se je z barantanjem, potihoma sicer, vendar tako, da se je oglašil nekdo, ki je obvestil o skrivnih poslih policijo. Glavna kupčija med tihotapci ter dozdevnim odjemalcem bi se imela zaključiti pred par dnevi. Prodajalci in interesi so se zbrali v nekem lokalu in začeli so se pogajati. Preden pa so pričeli šteti denar, sta prigmela k mizi dva do takrat skrita detektiva. Zavladalo je prepadenje, kmalu je bilo izsledeno tudi skrito blago, ki so ga našli v neki trgovini na Sv. Petra cesti. Utihotapljene vžigalne kamenčke so spravili na policijo, pozneje pa na carino. Že prej pa so vtaknili nekaj tihotapcev v zapor. Pričakuje se, da bodo prišle sedaj na dan še druge zanimivosti, ki datirajo še iz časov, ko je tihotapstvo pri nas še vse bolj cvetelo kakor danes, ko se ta posel menda več ne izplača.

* **Čudni tolovaški strahovalci Slovenskih goric.** Zadnje dni so se v večji tolpi pojavili čudni razbojniki v Slovenskih goricah med Zgornjim Cmurekom, Sv. Lenartom in Ščavnico. Bili so na prvi pogled kaj strašni možje, večinoma srednje postave, raztrgani in bosonogi. Eden je nosil lepo lovsko puško, a vsi na hrbtu težke cule raznega perila in obleke. Njihov glavar je bil tudi bosonog, krepak in visok človek. Kjerkoli so se ob belem dnevu pojavili, povsod so se jih ljudje ustrašili in se skrivali pred njimi. Govorili so prekmursko narečje. Tolovaji so se pri svojem blenjenju omejili samo na obleko, vse druge pred-

mete so puščali v nemar; denarja se niso niti dotaknili. Najprej so se pojavili v lepi vasi Trati. Ponoči so se približali potihoma lepo zidani hiši posestnika Hansona. Udrli so skozi glavna vrata v predsobo ter tam začeli grabiti vse, kar jim je prišlo pod roko. Izbirali pa so samo obleko. Pobrli so moške plašče, zimsko suknjo, moške čevlje in prizanesli niso niti lepim svilenim ženskim nogavicam ter ležalni mreži. Práv jim je prišla tudi dragocena lovška puška. Vse so povezali v culo. S Trate so krenili še isto noč proti vasi Ledineku, kjer so vlomili pri posestniku Marku Rajšpu. Tudi tu so se spravili samo na obleko in perilo. Plen je bil pri Rajšpu še bogatejši. Tako so bil samogoltni, da niso zametali niti najslabših cunj. Največ so odnesli razne ženske obleke, iz česar domnevajo, da so se tolovaji spravili na pohod samo zato, da preskrbe svoje ženske s perilom in obleko. Vse so povezali v cule in odkorakali dalje. Naslednjo noč so se razbojniki pojavili v Ščavnici. Okoli polnoči so se prav oprezno, zopet bosonogi, približali hiši posestnika Leopolda Polančiča. Z železnim drogrom so dvigali okensko železno omrežje ter se splazili v stanovanjsko hišo, kjer slučajno ni bilo nikogar. Tudi Polančiču so odnesli veliko množino perila in razne obleke, odnosno obutve. V obeh nočeh zaplenjeno blago so natovorili na svoja pleča ter jo iz Ščavnice po skritih potih mimo Očeslavcev pobrisali v smeri proti Prekmurju. Orožniki iz Zgornjega Cmureka in Sv. Lenarta marljivo zasledujejo te drzne tolovaje.

* **Doraščajoči mladini nudimo** zjutraj čašico naravne **Franc Jožefove grenčice**, ki dosega zaradi tega, ker čisti kri, želodec in čreva, pri dečkih in deklicah prav znatne uspehe. V otroških klinikah se uporablja **Franc Jožefova voda** že pri malih, največ težko zagatenih bolnikih. **Franc Jožefova grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Gospodarsko stanje Jugoslavije Živinoreja in svinjereja

Srbi so gojili govedo največ zaradi volov, manj radi molznih krav in mlečnih izdelkov. Zaradi tega so redili junce, junice pa so prodajali mesarjem. Dragocen jim je bil gnoj, ki so ga dobivali od gover, da so ž njim gnojili njive. Živino so v obče slabo krmili; kravam so dajali slamo, a tudi voli so dobivali seno le, ko so orali.

Tudi sedaj se v pirotskem okraju ne molzejo krave, ki imajo teleta samce. Pri tem načinu živinoreje so dosegli pri volih težo 300 kg, pri kravah pa 250 kg žive vage in mesa pri volih največ 150, pri kravah 100 kg.

Ta način gojenja živine se opušča in kmetje se oprijemajo novega načina z večjimi pasmami, pri čemer se doseže pri volih 400 kg, pri kravah 300 kg žive vage.

Polagoma se uvajajo večje pasme, kar se izza prevrata močno čuti. Tako je tudi prav, ker je cena dobre velike živine dvakrat večja kakor cena majhne živine. Seveda je treba za goveda večjih pasem boljše hleve in več piče. Zato so začeli zidati nove hleve in uvajati kot govejo krmo deteljo.

Najnaprednejša v tem je dolina Morave, a tudi tam se živinoreja še ni povzpela do te višine kakor v okolici Bjelovara in v Sloveniji. Zato je treba uvajati bike. Kmet v Srbiji in Bosni ima najrajši pincgavskega bika, ker so se pincgavska goveda izkazala za najboljša. Mlečna in močna so in ne tako občutljiva kakor simentalška.

Te bike je treba dobivati pri nas v Sloveniji, kjer jih je dosti izredno dobre kvalitete in se bodo gotovo obnesli, posebno po goratih krajih v Srbiji.

V ravnini v Srbiji in na Hrvaškem, kjer je vpeljana simentalška pasma, je treba kupovati prvovrstne bike v Švici.

Živinoreja je, kakor vidimo, v naši državi še na nezadostni stopnji. Treba je dobrih hlevov in

gnojišč, negovanja in gnojenja travnikov in senožeti, sejanja detelje, repe itd.

Poleg umne živinoreje je treba uvajati tudi moderno mlekarstvo. Drugi narodi so dosegli v živinoreji in mlekarstvu ogromne uspehe. Od njih bi se mogli tudi mi marsikaj naučiti, kar bi dvignilo blagostanje tako našega kmeta kakor vsega drugega prebivalstva.

Gojenje svinj je najdobičkonosnejša vrsta poljedelskega dela, ker svinja najbolj izkorišča hrano in daje na 100 kg hrane največji del žive vage. Poleg tega svinja najhitreje raste in je mogoče najprej vnovčiti vanjo vloženi kapital.

Naša država je zelo pripravna za gojenje svinj, ker ima mnogo sadnih vrtov, gozdov, polnih žira, mnogo buč in koruze.

Zal ne dosežemo tu onih uspehov, ki bi jih lahko dosegli. Dasi je naaš zemlja izredno pripravna in bi lahko postala največji izvoznik svinj v Evropi, ne dosežemo niti desetega dela tega, kar bi lahko dosegli. Vzrok? To so bolezni, ki nam ubijajo svinjerejo.

Niti javnost niti javni činitelji niso doslej posvečali dovolj pažnje tej najdobičkonosnejši panogi narodnega gospodarstva.

Kako to odpraviti? Treba je v posameznih krajih dovoljno število živinozdravnikov in njihovih pomočnikov, dovolj seruma in predvsem, da bi se zakon strogo izvajal. S tem bi se preprečilo širjenje bolezni.

Ako se nam posreči, da zatremo bolezni, ki nam onemogočajo izkoriščanje tega najdobičkonosnejšega posla, bi mogli namesto 240.000 živih in okoli 100.000 komadov zaklanih svinj izvoziti 2.500.000, a tudi 5 milijonov komadov. To bi nam vrglo ne milijone, ampak milijarde. Na ta način bi mogli na angleškem trgu konkurirati tudi z Dansko in Ameriko. Pri tem je treba pripomniti, č. mora Danska za krmljenje naj uvažati koruzo, ječmen in rž, dočim mi lahko vse to ceneje proizvajamo doma.

Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!

ZDRAVSTVO

KAKO MORAŠ JESTI.

Pri vsakem važnem delu zberemo vso pozornost na delo, če hočemo, da uspe. Razmišljen delavec je slab in njegovo delo nosi pečat raztresenosti. Ni čuda, da so dajali naši predniki tudi uživanju hrane tolik pomien, saj je to delo za naše telo najvažnejše opravilo, ki je prav podobno delu strojnika, ki streže parnemu stroju in zavisi od njega obrat celega podjetja. Zato najdemo pri vseh narodih najrazličnejših verstev udomačeno molitev pred jedjo, ki naj bo priprava za uspeh dela, da zberemo vse misli k jedi. Dobro se spominjam lepe stare navade, ki jo pa danes že redko najdemo, ko je vladal med jedjo popoln molk in je vse začudeno gledalo, če se je kdo oglašil.

Kako pa danes jemo? Danes pa ni časa za molitev in poglوبيtev k jedi, saj še komaj najdemo tistih deset minut, da zmehčemo cele kose vroče hrane v ubogi želodec, ki se dolge ure muči in trudi ter vzdihuje nad Stvarnikom, zakaj tudi človeka ni obdaril s prežvekom. Da bi imel današnji človek pri jedi zbrane misli, ne moremo terjati. Kdaj bo pa čital časopise! Da bi razne vesti o umorih, smrtnih nezgodah, o borznih kupčijah itd. ugodno vplivale na potek uživanja hrane, pač ne bo nihče trdil. Tako so pri jedi misli vse drugod zaposlene in je uživanje hrane le neko sitno motenje naše pozornosti. Da je tako delo kvarno za naše telo, sprevidite šele, ko zveste, kako važen je baš način uživanja hrane za uspešno prebavo.

Staro izkustvo, da je hrana tembolj prebavna, čim pozorneje jo uživamo, so sijajno potrdili naj-

novejši poizkusi. Že pogled na okusno pripravljeno jed nam zbira slin v ustih; istočasno se prične zbirati v želodcu želodčni sok. Čimbolj smo z mislimi pri jedi, tem večja je ocea slin in želodčnega soka. S temeljitim zvečenjem razdrobimo jed in jo prav prekrvasimo z obilico slin. Čemu pa služi slina? Splošno naziranje, da je slina le nekako mazilo za goltanec, je pogrešno, ker zadrži slina snovi, ki pričnejo prebavljati hrano. Pri težko bolnih vidimo, da jim ne gre hrana iz ust, ker imajo premalo slin. Zato je prav nespametno siliti bolnika z jedmi, posebno z mastnimi. Zaradi pomanjkanja slin se prebava ne more pričeti in leži zavžita hrana kakor kamen v ubogem želodcu. Kadilci in čikarji tožijo vedno nad prebavo. Tudi pri njih je glavni vzrok slabe prebave pomanjkanje slin, ki jih nespametneži izpljuvajo po cele litre na dan.

Vživanje hrane ni podobno kurjenju peči, ki je tem bolj vroča, čim več naložiš, temveč prav zapletenemu veleobratu, n. pr. tvornici pletenin. Bombaž najprej očistijo in zrahljajo, potem ga spredejo v nit, jih nasnujejo v statve, ki stkejo platno. To platno pa je surovo, treba ga je še očistiti in obeliti. Potem šele pride v roke rokodelca, ki sešije iz njega oblačilo. Tako se tudi v kuhinji hrana očisti nepreravnih delov, zobje je zrahljajo in zmeljejo in slin pripravijo hrano, da jo more želodec načeti. Ali bi se ne smejal ves svet tistemu, ki bi prinesel povese bombaža v statve, da bi se stakalo? Prav tak nespametnež si ti, ki kar zmečeš hrano v želodec, ko nimaš časa za kosilo. Napoleon je bil slaven mož. Pa ti je bil prav podoben — pri jedi namreč. Ves svet je preobračal, na svoje telo je pa pozabil. Kar s samimi rokami je zmetal v par minutah hrano v sebe in roke si je v hlače obrisal. Boš še nemara ponosen, da slišiš vsaj eni strani Napoleonu. Mnogo bitk je sicer dobil mogočni cesar, a eno, najvažnejšo, je izgubil: bitko s svojim želodcem. Umril je še mlad za želodčnim rakom po mesece trajajočem strašnem trpljenju. **Tudi ti, ki nimaš časa za jed, podležeš, če se boš še dalje vojskoval z najmočnejšim gospodom — želodcem.** K.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ZA PRAVICE RUDARJEV.

Trbovlje, 1. oktobra.

V nedeljo sta se vršila v Trbovljah dva zelo lepo obiskana shoda rudarjev, kakršnih že mnogo let ni bilo. Shoda je sklical poseben odbor, ki so ga sestavile: Narodna strokovna zveza, Zveza rudarjev, Jugoslovenska strokovna zveza in II. rudarska skupina, da izvede akcijo za izboljšanje življenjskih razmer rudarjev, zlasti za zvišanje mezd. Odbor je sporazumno z delavci sestavil spomenico in zahteve, ki jih predloži Trboveljski premogokopni družbi. Nedeljska shoda je odbor sklical zato, da obvesti o svojem delu rudarje in dobi od njih pristanek na sestavljeno resolucijo.

Na shodih so poročali tajnik Zveze rudarjev Arh, tajnik Jugoslovenske strokovne zveze Pitanko in predsednik Narodne strokovne zveze Rudolf Juvan. Govorniki so izvajali, da je postal položaj rudarjev nevzdržen; mezde že davno več ne zadostujejo in se niso izboljšale, čeprav izkopljejo rudarji vsako leto več premoga in so tudi cene premoga višje. Pri vsem tem naraščajo še globe, ki grede že v stotisoče, dočim so rudarske družine vržene v največje pomanjkanje. Rudarske organizacije so se zaradi tega združile, da podpro zakonito borbo, ki so jo rudarji začeli v samoobrambi.

Zborovalci so govornike pazljivo poslušali in jim splošno pritrjevali. Oba shoda sta potekla v najlepšem redu. Tudi resolucije so bile sprejete soglasno. Rudarji vidijo v tem razveseljiv dokaz, da je konec neplodnih medsebojnih bojov in da se začenja res trezno delo za rudarske pravice. Rudarji pričakujejo, da bo vsa javnost prijateljsko spremljala njihovo pravično mezno gibanje.

Naj k temu shodu še pripomnimo, da je »Slovenec« o njih poročal tako, da je namenoma izpustil navedbo govora zastopnika Narodne strokovne zveze. To je pač menda storil iz krščanske resnicoljubnosti.

DVE SMRTNI NESREČI.

Ljuto mer, ob koncu septembra.

Pred dvema tednoma se je desetletna Pavla, hčerka sadjereja in vinogradnika g. Janka Štuhca v Murščaku, prav malo ranila na nogi. Ranica se je zacelila v treh dneh. Da bi ta ranica imela kake hude posledice, ni mislil nihče. Kmalu pa je revica morala v posteljo; tožila je, da ji hočeje otrpniti roke. Potem so se pojavili grozni krči (tetanus), katerim je podlegel ubogi otrok v štirih dneh. G. Štuhcu in njegovi soprogi najiskrenejše sožalje!

Te dni zvečer je tukajšnji mehanik g. Martin Robinščak snažil omnibus tukajšnje prometne družbe. Pri tem delu mu je pomagal šofer omnibusa. Za razsvetljavo sta rabila električno luč. Ko je Robinščak spustil v hladilnik žarnico in začel vijake napenjati, je nastal kratek stik. Robinščak in šofer sta dobila tako močan sunek, da sta oba padla na tla.

Dočim se je šofer v kratkem času spet postavil na noge, je Robinščak obležal mrtev. Trudili so se trije zdravniki, da bi ga spravili k življenju, a je bilo vse zaman. Robinščak je bil šele 27 let star, izvrsten mehanik in soliden človek. Njegovemu očetu, upokojenemu železniškemu sprevodniku, iskreno sožalje!

Ljudsko vseučilišče

O škodljivcih sadnega drevja, neprestanem boju in smotrenosti v prirodi.

Sadjereja, ki je v Ameriki tako razvita kakor v nobeni drugi deželi, se mora boriti tam s hudim sovražnikom. Največji sovražnik sadnega drevja je mrčes, so razni zajedavci, s katerimi se morajo boriti tudi naši sadjerejci. Da pa moramo posvečati takim škodljivcem izredno pažnjo, bomo jasno videli iz ogromne škode, ki jo je utrpela zadnja leta ameriška sadjereja.

Iz Amerike, dežele sadnega drevja, prihajajo obupne tožbe o škodi, ki jo delajo razni škodljivci, ki preté, da uničijo vso tamkajšnjo sadjerejo. Gre namreč za mušice, ki ležejo jajca v cvetove ali v mlade sadove; iz teh jajc se razvijejo majhne ličinke, ki zjedo notranjost sadov, tako da ostane slednjič prazna lupina. To zavzema že tak obseg, da je mobilizirana tam že cela armada, da bi ukrotila te škodljivce.

Dasi še ne moremo natanko določiti, koliko znaša škoda, ki so jo letos utrpeli ameriški sadjerejci, vendar je gotovo, da presega daleč škodo prejšnjih let; mnogo sadnih nasadov je skoro popolnoma uničenih. Armada kakih pet tisoč učenjakov in delavcev je mobilizirana, da začne boj proti uničevanju, ki ga povzroča zlasti tako imenovana sredozemska plodna muha. V Zedinjenih državah kakor tudi drugod v Ameriki so bili izdani strogi zakoni, ki naj bi preprečili nadaljnjo širitev te nadleže. Z vsemi mogočimi sredstvi se trudijo, da bi osvobodili sadne nasade teh nezažejjenih gostov. Nad pet milijonov dolarjev je izdala država, da bi uničila ali vsaj omejila škodljivce. Škoda ni omejena na izvestne sadeže, kajti sredozemska plodna muha leže jajca v kakih dva in sedemdeset različnih vrst sadja, zlasti v pomaranče, limone, breskve, hruške, jabolka in druge. Največ škode je napravila ta muha v Floridi, kjer je velika množina nasadov popolnoma uničenih.

Zakaj se ta mrčes tako naglo širi? Med živalmi je v prirodi stalen boj. Vsaka vrsta ima svoje sovražnike. To vidimo tudi pri nas in če bi se živali druga druge ne uničevale, bi se bile nekatere že tako razmnožile, da bi za druge ne bilo več mesta. Če se torej kaka vrsta tako množi, smemo z upravičenostjo sklepati, da ali sploh

nima naravnih sovražnikov ali pa, da je teh tako malo, da njihovo število ne pride praktično v poštev. Skoraj vse žuželke imajo zajedavce, ki jih napadajo; ležejo namreč jajca v telo žuželke, največ v gosnico, ki jo požro. Zato se je pažna Američanov obrnila predvsem na take zajedavce, o katerih vemo, da uničujejo sredozemsko plodno muho. Zlasti pa uničujejo tega škodljivca s tem, da škrope drevesa in grme s strupenimi tekočinami.

Pomanjkanje naravnih sovražnikov je sploh glavni vzrok, da nastopajo živalski škodljivci v velikih množinah. Med naravne sovražnike živalskih škodljivcev spadajo ptice pevke in ujede. Zato je v modernih državah po zakonu zabranjeno streljati te koristne in prepotrebne živali. Kakšna bi bila naša polja, če bi ne bilo podlasie, ptičev in drugih uničevalcev mrčesa, ki bi sicer uničil ves pridelek naših rok! Kakšne koristi nam donasajo male ptice pevke, o tem niti ne govorimo, ker je to dovolj znano. Vsaka živ ima svojo svrhu v gospodarstvu prirode. Zato je za človeka boljše, da utrpi majhno škodo, ki mu jo delajo na primer ptiči in druge živali, kakor da zatre te pomagane, brez katerih bi mu mrčes uničil ves pridelek.

Človek je že večkrat poskušal popravljati prirodo, a se je pošteno urezal. Tako so Američani prinesli iz Evrope v Ameriko vrabce, da bi jim uničevali mrčes v njihovih sadnih vrtovih. Kaj pa so napravili modri vrabci? Tem je v Ameriki tako ugajalo, da so se začeli strahovito množiti in, kar je tu glavno, da se niso prav nič menili, da bi delali to, za kar so jih poklicali iz Evrope, temveč so začeli ropati po sadnih vrtovih in žitnih poljih. Danes je prišlo že tako daleč, da so v več ameriških državah razpisane nagrade za uničevanje tega ptiča, ki je pri nas prav koristen.

Na podoben način je prišla k nam tudi trna uš in še več drugih škodljivcev. Priroda ima, kakor vidimo, svoje muhe in ne pusti, da bi človek na njej preveč popravljaj.

ŽENSKI VESTNIK

Vrtnice.

Najlepši kras vrta so vrtnice ali gavtrože. Vendar so vrtnice drage, če jih moramo kupiti, zato bo varčna vrtnarica gledala, da si jih po možnosti vzgoji sama s cepljenjem divjih vrtnic. Divjake vrtnic dobimo po gozdovih in je čas zdaj v oktobru in, če je ugodno vreme, tudi še v novembru, da take divjake izkopljemo in jih presadimo na vrt.

Divjaki morajo biti močni, enoletni. Korenine nakopanih mladik pa vtaknimo v redko ilovico in jih zakoplji v zemljo tako, da bodo korenine in debelca dobro pokrita s prstjo, da pozimi ne pežejo.

Spomladi, ko poženejo majhne poganjke, jih previdno izkopljimo, pregledimo korenine, porežimo jim morebitna očesca, vtaknimo korenine še enkrat v ilovico in jih posadimo na določeno mesto. Zalijmo jih dobro, sploh jih moramo ob suhem vremenu dobro zalivati. Privezati moramo divjake tudi h količkom.

Na te divjake se spomladi cepijo zlahtne vrtnice s cepičem ali pa z očescem. Glede zemlje vrtnice niso izbirčne, vendar se v dobro gnojeni in sploh negovani vrtni zemlji veliko lepše in bujneje razvijajo kot pa v pustih negojeni zemlji. Vso skrb pa nam poplačajo s svojim prekrasnim cvetjem in svojo vonjavo.

Šmarnice na vrtu.

Šmarnice poznajo pri nas ljudje večinoma le divje in malokje jih vidimo spomladi po vrtovih, dasi se dajo baš na vrtu lepo vzgojiti. Za marsikatero vrtnarico bi pomenile šmarnice lep dohodek, če bi jih gojila na svojih gredah.

Kdor se pa misli baviti z gojenjem šmarnic, mora poskrbeti za to že zdaj jeseni in si poskati šmarnic v gozdu, da jih presadi na vrt. Zdaj v tem času je najti seveda samo korenine

šmarnic, torej je treba vedeti za kraj, kjer so pomladi cvetele šmarnice, in tam izkopati korenine.

Korenino, oziroma podzemeljsko šmarnično deblo izkopljemo v mesecu oktobru iz tal in moramo cvetne brstje, ki je nabreklo in napeto, ločiti od vlaknatih koreninic. Vlaknate koreninice teh brstov skrajšamo nato še za kakih 5 do 6 cm in presadimo brste v cvetlične lonce. Šmarnice prično v lončkih, ako smo jih postavili na gorak kraj, kmalu poganjati in cveto potem zgodaj pomladi. Take šmarnice vzdržijo do 30 stopinj toplote, le dosti vode morajo imeti. Kadar cveto, jih treba presaditi v druge lončke. Ostale vlaknate koreninice pa položimo v vrtno grede, v 6 do 8 cm globoke jarke, v dobro zrahljano zemljo in jih zasujemo z rahlo prstjo, ki je ni treba potlačiti. Rastlinicam, ki poženejo iz teh koreninic, je treba prillivati spomladi gnojnico.

Na takem prostoru uspevajo potem šmarnice spet tri leta dobro in jih imamo vedno dovolj na razpolago tudi za presajanje jeseni v cvetlične lonce.

Za kuhinjo

Z zeljem nadevana paprika v kislu. Paprike operi, jim odreži pokrovček pri peclju in odstrani seme. Nareži finega belega zelja na drobne rezance kakor za zeljnato solato. Zelje dobro nasoli, zmešaj in pusti nasoljeno 24 ur. Nato zelje dobro iztisni, oziroma ožmi, in napolni z njim paprike. Natlači zelje dobro v paprike, vendar pazi pri tem, da ne počijo, ker so zelo krhke. Nato jih naloži v steklenico s širokim vratom, in sicer tako, da stoji pokonci in da jim je odprtina zgoraj. Naloži paprike kolikor moreš na gosto, vmes pa deni par olupljenih čebuljic. Ko si steklenico napolnila, jo zalij s prekuhanim in ohlajenim kisom, na kar jo zaveži s pergamentnim papirjem in jo shrani na suhem in hladnem prostoru. Tako pripravljena paprika naj stoji vsaj šest tednov, potem je dobra za uporabo, in sicer pozimi kot solata. Zrežeš jo na tenke ploščice in jo naloženo na krožnik še malo pokapaš z oljem.

Goveji zrezki z rižem. Pol kile govedine (brez kosti) in pet dek prekajenega špeha drobno sesekljaj in faširaj, osoli, popopraj, dodaj malo dišave, limonine lupine in drobno nasekljane čebule ter pet dek opranega in posušenega riža. Vse dobro premešaj in napravi majhne zrezke. Namaži kozo dobro z mastjo, zloži zrezke noter in prilij kozarček belega vina. Nato pokrito duši (tenstaj) in ko se je vino povrelo, ga prilij še en kozarček in ko se je spet pokuhalo, prilij malo juhe, vmes moraš sok večkrat politi po zrezkih. Ko so zrezki mehki, dodaj k soku par žlic kisle smetane, pusti še malo prevreti, na kar daš na mizo s solato.

Dušena govedina na laški način. Pol kile govedine, prsni kos, ki si mu odstranila loj in kosti, malo potolci s kladivom, našpikaj s prekajenim špehom, posoli in popopraj. V dobro z mastjo pomazano kozo položi meso, dodaj en lovorjev list, eno celo čebulo, par žbic, košček zelene, tri razrezane paradiznike in čašo rdečega vina, na kar kozo dobro zaveži s pergamentom. Tako jo postavi na štedilnik ali v peč in pri slabem ognju počasi duši približno štiri ure. Nato posodo spet odveži, zalij meso še z malo juhe in vina in ko prevre, vzemi meso ven in ga razreži na lesenem krožniku. Kose mesa položi v skledo, sok pa pretlači skozi sito na meso in daj z makaroni, rižem ali polento na mizo.

Praktični nasveti

Prilipomoček zoper glivice na lesu in zidovju. Vlažna mesta, kjer se pojavljajo te glivice, namaži z raztopino boraksa in vode. Boraksa daj toliko, kolikor ga more voda raztopiti. Za kraje, kjer ne moti duh, je pa priporočljiva karbolna kislina, in sicer sirova. Ta zamori glivice in razkužuje tudi zrak.

Če se je od usnatih naramnic zamazala srajca ali dobila madeže, kar se rado naredi od potenja,

odpraviš take madeže z raztopino vinskega kamna. Nato moraš izprati madeže še s prekuhanjo vodo.

Novo pločevinasto posodo je dobro pred uporabo namazati s špehom in jo nato izpostaviti ognju, da se dobro segreje in se maščoba tako vleže v posodo. To prepreči, da posoda ne zarjavi.

Ako ti zmanjka čistila za čevlje (kreme), si lahko pomagaš s tem, da namažeš čevlje z mehko krpo, umočeno v mleko, in jih nato zbršeš s suho volneno krpo. Še boljše je kislo mleko. Z mlekom se sploh čevlji dajo lepo osnažiti, tudi lakasti.

ZANIMIVOSTI

Latinica se med neruskimi narodi Rusije vedno bolj širi. Že leta 1922. so začeli uvajati med turškimi in tatarskimi plemeni Rusije latinsko pisavo. Na čelu je bil Azerbeidžan, ki so mu sledili Uzbekistan, Dagestan, Krim in druge zvezne dežele. Do letošnjega leta je sprejelo že kakšnih 30 milijonov ljudi tatarskega, iranskega in mongolskega plemena enotno latinsko abecedo. Zanimanje zanjo je zelo veliko. Azerbeidžan je sedaj tudi uradno sprejel novo pisavo.

Gasilec požigal hiše. V Johannisthalu pri Berlinu je bila izvršena v zadnjih mesecih cela vrsta požarov. Prebivalstvo je bilo zbegano. Slednjič so postavili nočne straže in pazili so na vseh koncih in krajih, da bi zalotili požigalca. Pred nekaj dnevi so videli mladega gasilca, obrtnika Frica Kaufmanna, kako je tekkel iz nekega hleva, v katerem se je kmalu nato pojavil ogenj. Prijeli so ga in mladi gasilec je priznal, da je on zažgal hlev in da ima tudi on na vesti zadnjih petnajst požarov v Johannisthalu. Kaufmann je bil najvnetejši gasilec, povsod prvi na naj nevarnejših mestih požara, bil je pogumen in požrtvovalen do skrajnosti. Obvladala ga je pa strast, da kaže svoje bravure pri požarih in ker je gorelo le poredkoma, si je s požigi sam ustvarjal priliko, da se pokaže junaka.

Sultanov sin kapelnik ciganske muzike. Svetovna vojna je odpihala mnogo prestolov v Evropi. Vladaarji in njihovi sorodniki so izgubili svojo moč in morali se umakniti v zasebno življenje, ki jim je dišalo tem manj, ker po pretežni večini niso bili sposobni za delo. Vajeni razkošnega in brezskrbnega življenja so se morali sprijazniti s svojo usodo in prijeti za vsako delo, samo da bi se mogli preživljati. Seveda je med njimi tudi mnogo takih, ki jim ni treba delati, ker so se pravočasno preskrbeli z denarjem. Najslabše se godi rodbini bivšega turškega sultana. Noben princ ni padel tako globoko kakor sin Abdula Hamida Abdul Kadir. Lani se je o njem mnogo govorilo v zvezi z družabnimi škandali v Budimpešti. Pozneje je padel vedno globlje, in zdaj se preživlja kot kapelnik ciganskega orkestra v nekem nočnem zabavišču v Szaryju na Madžarskem.

Hrib bodo odpeljali. Seveda ne vsega nankrat. Širjenje kalifornijskega mesta Los Angelesa, čigar naglemu razvoju ni para v zgodovini svetovnih mest, se upira hrib Bunker Hill, ki se dviga na površini 90 ha 33 m visoko. V Los Angelesu so premišljali, kako bi to oviro odstranili, in so tudi že našli rešitev. Hrib bodo čisto navadno odkopali. 20 milijonov kubičnih metrov žive skale bo treba odstraniti, a ker bi odnašanje te velikanske množine kamenja oviralo promet, če bo šlo skozi mesto, bodo zgradili najprej predor skozi Bunker Hill. Stroške so preračunali na 40 milijonov dolarjev in vendar se je našla družba, ki razpolaga s tem kapitalom. Ta družba upa seveda na velike dobičke. Že se naj pravijo, da je tistih 90 ha, na katerih stoji Bunker Hill, vrednih 35 milijonov dolarjev, a v petih letih, ko bodo dela končana in bodo začeli graditi in njegovih tleh nov mestni del, se bo njegova vrednost popetorila.

Huda nesreča ji je odvzela jezik. V Sopronju na Madžarskem se je odigrala nenavadna drama. 18letnega mutca Janeza Kovača so naši njegovi starši na tleh ustreljenega, ne da bi si mogli pojasniti, kakšna nesreča se je zgodila. Samomor je bil izključen. Tako je postala smrt fanta nerazrešljiva zagonetka. Samo oče in mati sta opazila, da je od bratove smrti nekam zelo potrta pokojnikova sestra, ki ji je 12 let in je tudi nema kakor pokojnik. Roditelji so začeli otroka pismeno zasliševati in deklica je priznala, da je postal brat žrtev njene neprevidnosti z orožjem. Igrala se je namreč z očetovo pištolo, ki se je nenadoma sprožila. Krogla je pogodila brata v srce, da je na mestu obležal mrtev. Po tem strašnem priznanju, ki je bilo za otroka silno pretresljivo, je deklica spregovorila.

Ženska revolucija proti predolgim krilom. Iz Pariza javljajo, da je tam nastala ženska revolucija zaradi nove mode. Ogromno število Parižank se protivi obleči daljša krila zvoščaste oblike z dolgimi rokavi. Med temi upornimi ženskami so dame vseh letnikov, stare in mlade, ženske vseh družabnih plasti. Vse je ogorčeno nad 10 do 15 cm daljšimi krili, kakor jih uvaja v prakso najnovejša moda. Neka znana pariška igralka, ki nastopa že nad 40 let na odru in je v sedanji obleki kakor kakšno 20letno dekle, je poslala uredništvu uglednega modnega lista protestno pismo, v katerem pravi med drugim, da noče biti v ničemer podobna svoji babici. Parižanke se torej resno potegujejo za to, da bi še nadalje nosile kratke obleke z globokimi izrezi in golimi rokami, čeprav jih zdravniki svare pred temi oblekami, češ, da se v njih lahko prehlade in zbolijo zlasti letos, ko se pojavlja mrz tako zgodaj. Ženske pravijo, da bodo priredili demonstracijo zoper novo modo in razgajale pred vsemi saloni, ki jim hočejo vsiliti nove modele.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dober soprog.

Povojni bogataš Gašper je s svojo nežnejšo polovico Klotildo na letovišču v Nizzi. Cvetlična bitka na korzu. Tudi Gašperjeva si privoščita avto in gospa Klotilda z bujnim telesom, pokritim z velemoderno obleko, se živahno udeležuje bitke ter meče iz avtomobila cvetje. Gospod Gašper opazuje mirno in brez veselja svojo obilno ženico.

«Gašper, ali sanjaš?» ga ogovori Klotilda.

«Da, sanjal sem. V sanjah se mi je dozdevalo, da si tudi ti cvetlica.»

«Kar ne morem si predstavljati,» je vzradoščena zagostolela Klotilda, «da sploh lahko tako lepo sanjaš o meni.»

«Kaj, lepo? Meni se je v sanjah zahotelo, da bi bila ti cvetlica, ki bi jo lahko vrgel ven iz avtomobila...»

Dvomljivo priporočilo.

«Zakaj ste zapustili službo pri svojem prejšnjem gospodarju?»

«Zgodilo se mi je nekaj, kar se mi je tako zagabilo, da nisem mogel več ostati.»

«Kaj pa je bilo?»

«Odpovedal mi je.»

V gostilni.

Zdravnik je priporočal bolniku, naj se pred vsako jedjo deset minut smeje.

Nekega dne sedi v gostilni in se smeje, kakor mu je zdravnik naročil. Njegov sosed ga gleda začudeno in ga vpraša po vzroku njegove veselosti.

«Smejem se zaradi svojih jeter,» mu pojasni bolnik.

«Ali to kaj pomaga?»

«Seveda pomaga.»

«No,» si misli sosed, «potem se bom tudi jaz smejal, ker sem že pred pol ure naročil jetra.»

Med lovci.

Prvi lovec: «Lani si trdil, da si ustrelil predlanskim deset zajcev, letos že trdiš, da jih je bilo dvajset.»

Drugi lovec: «Kaj hočeš, zajci se hitro množijo!»

Noetov golob.

Vaški prerok je razlagal družbi vaščanov zgodbo o vesoljnem potopu in je povedal, da je po prestanem deževju prinesel golobček Noetu zeleno oljčno vejico.

«No, kaj pravite, ali je bil tisti golobček samec ali samica?» jih je na koncu vprašal.

Ljudje so ugibali in nihče ni mogel pravilno odgovoriti. Tedaj se oglasi prerok in pravi: «Golobček je moral biti samec, zakaj samica bi ne mogla imeti kljuna toliko časa zaprtega.»

V pivnici.

Gost: «Koliko piva stočite na dan?»

Gostilničar: «Hvala Bogu, že nekaj časa po šest sodčkov.»

Gost: «No, mislim, da bi jih lahko stočili tudi sedem.»

Gostilničar: «Kako to?»

Gost: «Če bi nam točili malo bolj polne vrčke.»

Zmota.

«Obtoženec, ukradli ste svojemu sosedu iz žepa denarnico z desetimi dinarji. Zakaj ste izvršili to tatvino?»

«Zmotil sem se, gospod sodnik; mislil sem, da ima več.»

Pred sodniki.

«Toženec, priznajte vse in ne tajite ničesar. Vas je videl stražnik, ko ste nekemu človeku, ki je na klopi spal, začeli sezuvati čevlje.»

«Gospod sodnik, tisti človek je v spanju tako vzdihoval, da sem mislil, da ga čevlji tišče.»

Listnica uredništva

Strigova. Po želji ne bo objavljeno! Rokopis vrnemo.

Domačo aido, ječmen, pšenico
proso kupuje po najvišjih cenah tvrdka

A. VOLK v Ljubljani
Restljeva cesta št. 24

Barve, lak, firnež f. dr.
je najboljšo in zato najcenejše pri

„Lustra“ V. Laznik 300

Ljubljana, Gosposvetska c. 12 (poleg restavracije „Novi svet“)

MODROCE vsake vrste, žimo, cvilih, zoile in vse tapetniške izdelke kupite najboljše pri

RUDOLF SEVER
TAPETNIK, LJUBLJANA, MARIJIN TRG ŠT. 2

1000 dinarjev

Vam plačam, ako Vaše bradavice, kurja očesa, trdo kožo, izrastke ne odstranite zanesljivo v času treh dni z RIA balzomom brez bolečin, brez nevarnosti in brez noža. Zdravniška priporočila: Dr. Cyrakus, B. Wien, piše: Sem zadovoljen z RIA, pošlite mi še 24 lončkov, ker jih bom uporabljal pri svojih pacientih. — Cena z garancijskim pismom 9 Din, 3 lončki 18 Din, 6 lončkov 32 Din.

DR. NIK. KEMENY

Košice-Kaschau, poštni predal 12/K 2 ČSR

Zahtevate brezplačni

CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar.

Elegantna

plitka dobra in cenena ura

Din 99.—

3letno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120.—

3letno jamstvo. 243

H. Kiffmann, Maribor 43-c

Razpošilja se le proti povzetju

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kot pri poskocovanju rogov, poskodbikopita in zakovanju, pri prišču med parklji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, oriski, zaprtju, koliki, napananju goved in ovac, pri tujih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi mora imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasprotiglavne pošte)

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročila.

Oglasni oddelček «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Ne obupajte!

ako nimate vložka v hračulnici, kajti to je mnogo manj neprijetno, kot če nimate posteljnega vložka, 281 ki ga dobite najceneje pri

Fr. Stupici, v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1. Istotam dobite tudi kopalne banje, klozetne garaiture, vzmeti za modroce, morsko travo, žimo n vso železino

Zastopnike

za prodajo živalskih strojev, koles, gramofonov sprejemno takoj. „CENTRA“, Ljubljana, poštni predal 248. 299

Obrtnik

želi znanja s šiviljo v svrhu takojšnje ženitve. Ivan Deutschmann, Maribor, Ptujška c. 1 298

Urarska popravila

izvršuje najceneje, najprecizneje **Franc Wölfling**, urar Gosposvetska cesta 12 301

Pozor!

Pojasnila za vsakovrstno strokovno kontrolo srečk nad dobitkom ter uspešno reklamacijo za izročitev originalnih srečk daje **Vardjan**, Ljubljana, Križevniška ulica 5. 312

Prodaj hišo v Kamni gorici,

hiša je enonadstropna, z dvema stanovanjima in lokalom, vpeljano električno. Poleg hiše je 7 oralov gozda. Proda se skupaj ali posamezno. Cena po dogovoru. 308 Naslov pri upravi „Domovine“

Hranilnica mestne občine Brežice

Račun poštno hranilnice 10.704 V lastni hiši št. 27 Telefon št. 13 187

nudi popolno varnost za vse vloge, ker jamči za iste razen hranilničnega premoženja mestna občina Brežice z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Tudi rentni davek plača hranilnica sama.

Strankam se pošljejo na željo poštno položnice za brezplačno nalaganje denarja.

Dovoljuje posojila na vknjižbo, proti poroštvu in zastavi vrednostnih papirjev, kakor kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Uradni dnevi vsak dan, razen nedelj in praznikov od 8. do 12. in od 14. do 19. ure.

Hočete li se Vasega revmatizma, gihta osvoboditi?

Stezanje in zbadanje v udih in členkih, zatečene ude, skrčene roke in noge, trganje, zbadanje in stezanje v raznih delih telesa, kakor tudi slabost v očeh so čisto posledice revmatizma in kostnih boleznih, katere pa se morajo odstraniti, kajti, sicer bolečine kaj hitro napredujejo.

JAZ VAM NUDIM

zdravilno pijačo, katera raztvorja mokračno kislino, pospešuje izmenno materije in izločevanje, torej ni takozvano univerzalno ali tajinstveno zdravilo, temveč produkt, katerega naš samo mati priroda v svoji dobrotljivosti bolujočemu človeštvu,

Vsakemu pošljem brezplačno polizkušnjo!

Pišite mi takoj in Vi prejmete od mojih po vsem svetu obstoječih skladišč popolnoma zastojni in franko eno polizkušnjo skupno z poučno razpravo. Vi se boste potem sami prepričali o neškodljivosti tega sredstva in o njegovem hitrem delovanju. 23

August Märzke, Berlin - Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse Nr. 5, Abt. 21.

Pravkar izšlo! Naročite takoj!

Sinclair Gluck

Zlati panternajsijajnejši kriminalni roman
našega časaSkrivnostno nestajanje
mladenk iz newyorške
družbe

Tihotapci mamil in njihov „cesar“

Clayton išče svojo se-
stro in najde ljubezen
Natalije van Cleef

Bitka policije z zločinci

V Ameriki milijonske naklade

Vezano 35 Din
broširano 25 DinNaroča se pri
upravi Jutra v Ljubljani
in vseh knjigarnah**L. Mikuš**

LJUBLJANA, Mestni trg 15

DEŽNIKI

NA MALO

NA VELIKO

Ustanovljeno 1839

52

Telefon 2282

Dvokolesa najboljših sve-
tovnih znamk v veliki iz-
biri, zelo poceni. Najno-
vejši modeli otroških vo-
zičkov od preprostega donajfinejšega. In igračni vozički v zalogi. Več
znamk šivalnih strojev najnovejših modelov,
ali in pnevmatika. - Ceniki franco. - Prodaja na obroke.TRIBUNA* F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovška cesta štev. 4.

Brez škode perete samo z milom

Omeščajte vodo z navadno sodo, vsled
česar boste prihranili na potrošnji
mila. Izbirajte pa vedno le ono, na
katero se lahko zanesete. Ne pozabite
pri tem na

terpentinovo milo, Gazela*

Izdaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar.

Zahvala.Podpisana se tem potem najiskreneje zahva-
lujem podpornemu društvu**Ljudska samopomoč
v Mariboru**za takojšnje izplačilo podpore, pripadajoče po smrti
moje matere gospe Marije Podobnik in priporočam
to neprecenljivo društvo vsakomur, kdor še ni
njegov član, da takoj pristopi.

Trbovlje, dne 28. septembra 1929.

306

Marlja Meško.

BOLNIKI

o „Kalefluidu“ D. Kaleničenko:

Milan Badič iz Prilepa, Srbija: „Kalefluid me je rešil tež-
kih vojnih bolezni. Imel sem oslabelost srca, onemoglost, kostne
bolezni in razdražene živce, nervozo, a omotica in glavobol pa
me sploh nista zapustila. Priporočilo se mi je „Kalefluid“. Kar
ne morem verjeti, da sem postal po tem zdravljenju po-
polnoma drug človek: omotica in glavobol sta ponehala, moč
se mi je povrnila, živci so se umirili in iz nekdanjega bledega
in slabega mladiča sem postal svež in čil človek. Zopet sem
redno pri svojem delu...“Kalefluid je potreben absolutno vsem, brez razlike, ki so
izčrpani po kaki bolezni, po slabi prehrani ali nevarjenjem
stomaka, napornem fizičnem ali manualnem delom, težkim
duševnim depresijam, ter po prekomernih ekscitacijah telesa in
duše.„Kalefluid“ je odlikovan z mnogimi nagradami na razsta-
vah v Parizu, Londonu, Bruslju, Florenci in v Rimu, 5 Grand
Prix in 5 velikih zlatih kolonij.Brezplačno in franco se pošlje vsakomur pojasnjevalno
literaturo o novem načinu obnove in jačanju izgubljene moči,
zdravja in delovne sposobnosti. Obrniti se je: Miloš Markovič,
Molerova 27a, Beograd.„Kalefluid“ je dobiti v vseh boljših lekarnah in drogerijah
vsega sveta in se pošilja po povzeju. 281-a**PUSENJE JE STRUP!**Svako se može igrajući odučiti po zdravlje ško-
dljivog pušenja sa našim EX-tabletama. Za 14
dana prestao je da puši i najstrasniji pušač, ako
je „EX“ tablete dnevno tri puta upotrebio. Apo-
lutno su neškodljive! 1 omot Din 30.— i poštar.
Potpuna kura pet omota Din 145.— franco. Po-
uzećem razaslije: 311

„AURORA“ Sekt. 59, Novi Sad, Željeznička 38.

Prima gonilna jermena

in vse mlinsko-tehnične potrebscine vedno v zalogi pri tvrdki
CADEZ & BRCAR, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35.Prvovrstna glasbila
direktno iz

TVORNICE

odn. tvorn. skladišča.

Veliki ilustrovani

CENIKdobite zastoj! Zahtevajte ga pri največji
razpošiljalnici glasbil v Jugoslaviji**MEINEL & HEROLD**

Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

PODRUŽNICA MARIBOR št. 104 B

Viole od 95 Din nav.

Tambure „ 98 „ „

Maselino „ 136 „ „

Trube „ 505 „ „

Štravelski „ 345 „ „

Ročne harmonike

od 85 Din nav.

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1930, ki ima 365 dni

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski
koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj
upoštevani in je še danes najbolj obratjan.V „Veliki Pratici“ najdeš vse, kar človek potrebuje vsak
dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi,
vremenskiimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine
mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in
protestante; — pošne določbe za Jugoslavijo: lestvice za
koške na menice, pobotnice, kupne pogodbe in račune; —
konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu — vse
sejme na Kranjskem, Koroskem, Stajerskem, Prekmurju,
Medžimurju in v Julijaki; — pregled o koncu
brej. sti živine; — tabelo hektarov v oralih; — popis vseh
važ. ih domačih in tujih do odokov v preteklem letu; —
tabele za računanje obresti; življenjepise važnih in odlo-
čilnih oseb s slikami; — oznanila predgovorov, ki jih rabi
kmetovalec in žena v hiši.„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih
trgovinah in se lahko naroči tudi pisмено
pri založniku:tiskarni J. Blasnikova nasl. d. d.
v Ljubljani.

296

Zahvala.Za mnogoštevilne izraze iskrenega sočutja ob prerani smrti našega nad vse
ljubljenega soproga, očeta, brata, strica in svaka gospoda**Josipa Kalina**

veleposestnika, gostilničarja in mesarja

izrekamo tem potem vsem svojo najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo
članom obitelji Jelinek za trud ob času smrti in za tolažilne besede, kakor
tudi darovalcem cvetja in vencev ter vsem društvenim korporacijam, posebno
pevskemu društvu iz Krške vasi za genljivo žalostinko končno vsem prijateljem
in znanecm, ki so našega milega in nepozabnega pokojnika v tako častnem
številu spremili na njegovi zadnji poti.

Vsem iskrena hvala!

Josip Kalin

Bregana, p. Jesenice-Dol.